

Izaja vsak petek. Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Rastko Bradaškja. Izdaja in tiska časopisno-založniško podjetje »Slovenski Jadran«. Direktor in glavni urednik Stane Skrabar. Za tisk odgovarja Franc Zdešar. Uredništvo in uprava v Kopru, Santorijeva 26, telef. 170. Posamezni izvod 10 din. Priloga »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Celoletna naročnina 500 din, za inozemstvo pa 1000 din ali 3,5 dolarja Bančni rač. 65-KB-1-Z-131.

Novo!
Orla
**EMULZIJSKA
KREMA**

S SEJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA KOPER

TURIZEM IN GOZDARSTVO

Prihodnje leto bodo gostinske usluge ob slovenski obali za okrog 30 odstotkov nižje od letošnjih. Tako so sklenili na sobotni seji koprškega okrajnega ljudskega odbora. To znižanje cen bo omogočeno z raznimi olajšavami, ki jih predvidevajo zvezni, republiški in okrajni organi. Kljub znižanju hotelskih penzionov bodo campingi in počitniški domovi ob naši obali omogočili našemu delovnemu človeku oddih ob morju po njemu dosegljivi ceni.

Na seji je bila živahna razprava o nekaterih vprašanjih s področja gozdarstva. Pri tem so odborniki ugotovili, da je trenutno najbolj pereče vprašanje preskrbe z drvmi tako posameznikov, kakor tudi podjetij in ustanov. Preračunali so, da bi bilo za zadovoljitev potreb nujno nabaviti še okrog 11 tisoč kubičnih metrov drv. Takšne količine pa tukajšnja podjetja zaradi izvoza ne morejo nabaviti za široko potrošnjo. Zato bo treba misliti na nabavo drv iz drugih področij Slovenije. Pri obravnavanju tega vprašanja so odborniki obsodili nenačrtno delo v preskrbi z drvmi in priporočili, da prihodnje leto vskladimo plan izvoza s potrebami široke potrošnje.

Na tej seji okrajnega ljudskega odbora so tudi razpravljali o izvajanju pogodovanja pašniških površin. To je namreč osnova povečanja živinoreje na našem področju, ki predstavlja pomembni gospodarski činitelj. V tej zvezi so odborniki predlagali boljše sodelovanje med gozdnimi gospodarstvi in organi ljudske oblasti. Predvsem so se zavzeli za ustanovitev okrajne gozdarske poslovne zveze.

Na državnem sektorju skrbi namreč za nego in varstvo gozdov gozdna uprava, ki pa ne spada pod pristojnost Okrajne zadrzne zve-

ze. Gozdarska poslovna zveza pa bo pod pristojnostjo Okrajne zadrzne zveze prav tako, kakor so proizvajale poslovne zveze v Kopru, Sežani in Postojni in gospodarska poslovna zveza v Kopru, ki imajo vse svoje določene naloge v okviru naše nove gospodarske politike na vasi, kakor sta jo nakazala II. plenum Glavne zadrzne zveze Jugoslavije in gospodarsko posvetovanje pri predsedniku republike.

Namen gozdarske poslovne zveze seveda ni, da bi se vmešavala v privatno lastnino kmetovalcev in zadržnikov, temveč da bi jim pomagala pri pospeševanju gozdarstva, tako da bi našemu delovnemu kmetu bili gozdovi čim bolj rentabilni. To pomeni, da bo gozdarska poslovna zveza pomagala našim zadržkam dvigniti gozdarsko produkcijo, v čemer se je doslej občutila velika pomanjkljivost. Obenem pa bo skupno s prej omenjenimi poslovnimi zvezami usposabljala zadrže za prevzem vsega gospodarstva in jih usmerjala v pravilni socializaciji naših vasi in našega delovnega človeka.

Gozdarska zveza bo imela torej precej težko in odgovorno nalogo. Pri izvajanju teh nalog ji bo brez dvoma potrebna vsestranska sodelovanja vseh privatnikov, zadrž, šol, občin in drugih množičnih organizacij.

Razširjena seja
Izvršnega komiteja
CK ZKJ

VII. KONGRES ZKJ BO JESENI 1957

V torek je bila v Ljubljani razširjena seja Izvršnega komiteja Centralnega komiteja ZKJ. Predsedoval je tovariš Tito.

Na seji so obravnavali gospodarska vprašanja in sprejeli osnovne smernice za našo gospodarsko politiko v prihodnjem letu ter gospodarski perspektivni plan.

Izvršni komite CK ZKJ je tudi sprejel sklep o predlogu Centralnemu komiteju, naj bi bil prihodnjo jesen VII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. S tem v zvezi je Izvršni komite na tej seji izvolil komisijo za izdelavo načrta programa ZKJ, ki bo predložen v razpravo kongresu.

Izvolili so tudi komisijo za pripravo 40. obilnice Oktobrske revolucije, ki je bomo posebno slovesno praznovali prihodnje leto.

Izmenjava izkušenj

V koprskem okraju se je pet dni mudila delegacija celjskega okraja, ki so jo sestavljali član predststva celjskega okrajnega komiteja Ljudske mladine Matko Kosi, predsednik okrajnega zbora mladih zadržnikov Jože Borštnar in predsednik kmečke komisije OK LMS Fedor Gradišnik. Delegacija, ki je vrnila obisk delegaciji koprške mladine (ta je obiskala celjski okraj v septembru), si je ogledala nekatera državna kmetijska gospodarstva, zadrže v Vremah, Premu, Ilirski Bistrici in Gradišču, ter prisostvovala otvoritvi kmečkega festivala v Ravnu.

V torek zvečer je delegacija prisostvovala proslavi SKOJ v Izoli in se sestala z mladimi zadržniki v Ravnah in Marežigah. Člani delegacije so se sestali tudi z vodstvi mladinskih organizacij na koprskih srednjih šolah in se razgovarjali s člani sekretariata koprškega komiteja mladinske or-

ganizacije. S slednjimi so se dogovorili za izmenjavo skupine mladincev v prihodnjih šolskih počitnicah. Tako bodo celjski mladinci sodelovali pri obnovi oljčnih nasadov, koprski mladinci pa pri ureditvi planinskih pašnikov v Logarski dolini. Razen tega bosta oba okrajna komiteja priredila tekmovanja športnih in kulturno-umetniških društev. Zlasti pomemben je sklep, da bo predsednikov in tajnikov iz Kopr obiskovalo mladinski seminar v Celju in da bo prav toliko predsednikov in tajnikov iz celjskega okraja obiskovalo seminar v Kopru. Ta dva seminarja bosta priredila prihodnje leto okrajna mladinska komiteja in organizaciji mladih zadržnikov. Ob zaključku svojega obiska so se predstavniki koprškega mladinskega komiteja dogovorili s člani delegacije iz celjskega okraja sploh za nadaljnjo izmenjavo izkušenj.

Govorijo o prekinitvi ognja v Egiptu, vendar pa...

BESEDE ŠE NISO DEJANJA

Od torka opolnoči bi moral prenehati morilski ogenj v Egiptu, kot je to sporočil britanski premier Eden v svojem govoru v Spodnjem domu. Obenem je napovedal angleško angažiranje pri odstranjevanju

zaprek v Sueškem prekopu, ki je zaprt s potopljenimi ladjami. Odločitev svoje vlade o prekinitvi sovražnosti v Egiptu je Eden motiviral s privolitvijo Izraela in Egipta, da prenehata na poziv OZN z vojno.

Nadaljnja poročila pa kažejo, da sovražnosti še niso prenehale. Nadaljujejo se krvave policijske borbe v Port Saidu, britanska in francoska letala pa so nadaljevala z bombardiranjem Kaira, Port Saida in drugih mest v Egiptu. Ob zaščiti topovskega ognja z angleških in francoskih vojniških ladij mečejo letala vse nove in nove padalske enote v Port Said.

Egiptovska vlada je spričo verolomnosti obeh imperialističnih sil in spričo velikega sovražstva Izraelcev do Egipta sklenila zaprositi ves svet za pomoč v svojem boju za ohranitev svobode in neodvisnosti. Poslala je pismeni uradni poziv za pomoč v prostovoljcih in orožju raznim državam, med njimi tudi Sovjetski zvezi in ZDA. Iz Moskve poročajo, da so se že javili številni sovjetski rezervni oficirji in drugi prostovoljci egiptovskemu poslanstvu in ponudili svojo pomoč.

Egiptčani izjavljajo, da se bodo borili do zadnjega moža, dokler ne bodo vsi napadalci pregnani z egiptovskega ozemlja.

Proslava 39-letnice Oktobrske revolucije v Moskvi

Govor maršala Žukova

V sredo je bila v Moskvi slovesna proslava 39. obletnice Oktobrske revolucije. Na veliki vojaški paradi je vojaškim oddelkom in prebivalcem sovjetskega glavnega mesta govoril maršal SZ Žukov. V svojem izjavljanju je poudaril konstruktivna prizadevanja SZ za ohranitev miru in ostro napadel trojni napad na Egipt.

Rezultati volitev v ZDA

Kakor so po napovedih raznih poznavalcev ameriškega razpoloženja predvidevali, je bil za predsednika ZDA ponovno izvoljen Dwight Eisenhower, predstavnik republikanske stranke, med izvoljenimi člani Senata in Spodnjega doma ter guvernerji pa rahlo prevladujejo demokrati.

Kmečki praznik

V nedeljo je bila v Ravnu nad Piranom odprta kmetijska razstava in še druge prireditve

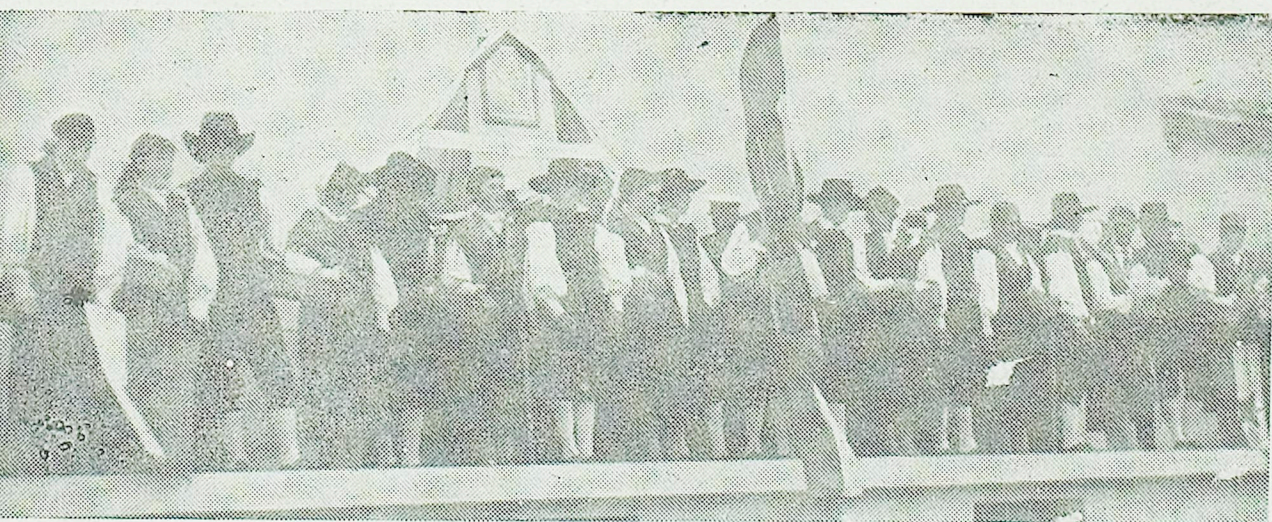
Minulo nedeljo je bila v Ravnu nad Piranom pomembna slovesnost, ki je presegla meje ožjega krajevnega in občinskega področja. V prisotnosti številnih obiskovalcev, ki so od blizu in daleč prišli k otvoritvi, je bil slovesno odprt oziroma začel kmečki praznik. Organizator te prireditve je Kmetijska zadruga v Sečovljah, posebne zasluge za organizacijo kmetijsko-gospodarske razstave, za kulturne prireditve in organizacijo mladih zadržnikov pa ima agilni upravitelj osemletne šole v Ravnu Avgust Gojkevič. Prav njegova zasluga je, da je na splošno družbeno življenje, gospodarsko in kulturno ter socialno-zdravstveno udejstvovanje prebivalstva tega okoliša tako živahno.

Pokrovitelj prireditve je podpredsednik OLO Koper Franc Klobučar, ki je v nedeljo v imenu okrajnih forumov pozdravil zborovalce in odprl kmetijsko-gospodarsko in gospodinjstvo razstavo, kar je bil uvod v celotedenske prireditve. Te obsegajo razne kulturne nastope, gledališke pred-

(Nadaljevanje na 7. strani)



Pokrovitelj kmečkega praznika v Ravnu, podpredsednik OLO Koper Franc Klobučar, govori številnim obiskovalcem



Mladinke in mladinci iz Ravna in okolice so minulo nedeljo imeli posebno lep praznik: bili so sprejeti v organizacijo mladih zadržnikov. Za to priliko so se tudi dobro pripravili. Obločeni v lepe narodne noše so se postavili, da je bilo kaj.

Mednarodni odred

Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je objavil v torek predloge za sestavo prvih enot mednarodne policije, ki naj bi že v nekaj dneh odpotovale v Egipt. Hammarskjöld predlaga, da bi takoj začeli sestavljati mednarodne policijske sile, v katerih pa ne smejo biti enote stalnih članic Varnostnega sveta. Nadzorstvo nad njimi bi imela izključno Organizacija združenih narodov in generalni sekretar OZN bo imenoval poveljnika. Mednarodne policijske enote bodo poslali v Egipt, brž ko bodo prizadete države sklenile sporazum o ustavitvi sovražnosti.

Hammarskjöld predlaga, da bi te sile smele stopiti na egiptovska tla samo s privolitvijo egiptovske vlade. Njihov namen ni vojaški in to niso okupacijske enote. Glavna naloga mednarodnih policijskih čet bi bila bdeti nad tem, da bi res prenehale sovražnosti, da bi se utrdil red med umikom tujih čet iz Egipta in po njem, ter paziti na plovbo po Sueškem prekopu, ko se bo začela. Delovno področje teh sil se bo omejilo v glavnem na pas Sueškega prekopa in demarkacijsko črto, določeno po izraelsko-egiptovskem premirju iz leta 1948.

Hammarskjöld je sporočil tudi, da so Kanada, Kolumbija, Danska, Norveška, Pakistan in Švedska že ponudile svoje vojake in častnike za sestavo prvih enot mednarodne policije.

Sprejem POSVETU

PREDSEDNIŠKE VOLITVE V ZDA

V luči napetega položaja na Srednjem vzhodu in na Madžarskem so predsedniške volitve v ZDA skoraj povsem stopile v ozadje. O njih so govorili le takrat, kadar so posamezne zunanje politične koncepcije ameriške vlade spravljali v zvezo s propagando za pridobivanje volivcev. Morda se je pripetilo prvikrat v zgodovini, da bi svetovno časopisje tako malo poročalo o dogodku, ki je bil vsaka štiri leta v ospredju ne samo ameriške, temveč vse svetovne javnosti. Toda tokrat so ga, žal, zasenčili drugi dogodki.

Volitve so se začele v torek popoldne. Ob zaključku redakcij še nismo prejeli nobenih rezultatov.

ZLOM NASILJA NE POMENI VRNITEV K STARIM REŽIMOM

Upravičen odpor madžarskega ljudstva proti politiki Rakosija in Göröja je sredi preteklega tedna zašel na krivo pot. Med napredne sile, ki so se borile za zrušitev stalinističnih metod in za demokratizacijo dežele, so se vmešali Horthyjevi žandari in vsa druga reakcionarna društva, ki je hotela prevzeti oblast v svoje roke. Na ta preobrat so vplivale tudi nekatere nazadnjaške sile zunaj dežele in razni reakcionarni elementi, ki so začeli prihajati na Madžarsko.

V takem položaju je prevzel vodstvo vlade prvi sekretar madžarske partije Janos Kadar. V svojem programskem govoru je napovedal, da se bo nova delavsko-kmečka vlada na Madžarskem borila za vse tiste cilje, zaradi

katerih je nastal upor 23. oktobra, ne bo pa dovolila, da bi reakcionarni elementi uničili pridobitve ljudske revolucije in da bi kdo izpodkopal socializacijo dežele.

POMEMBEN GOVOR GOMULKE

Prvi sekretar poljske ZDP Gomulka je imel na vsedržavnem partijskem aktivu v Varšavi govor, v katerem je poudaril, da je trenutno najvažnejša naloga Partije in ljudstva doseči popolno demokratizacijo na vseh področjih socialistične izgradnje. To pa bodo dosegli le pod vodstvom Partije na podlagi leninističnih načel.

Glede odnosov s Sovjetsko zvezo je dejal, da so novi temelji, na katerih slone odnosi Poljske do SZ in do KP SZ, naleteli na popolno razumevanje sovjetske Partije in državnega vodstva.

IZRAELCI SO TRMASTI

Izraelski predsednik vlade Ben Gurion je izjavil, da se izraelske čete pod nobenim pogojem ne bodo umaknile s Sinaja, ker Izraelci smatrajo, da ta polotok ni egiptovski. Ben Gurion je tudi izjavil, da je dogovor iz leta 1944 in demarkacijska črta med Izraelom in Egiptom, na kateri je bilo sklenjeno premirje, zastarela in zaradi tega ničeva.

V posmeh sklepom Združenih narodov

Anglo-francoski zločinski napad na Egipt se nadaljuje

predvsem od tega, če bo uspelo OZN uveljaviti njene ukrepe za zagotovitev miru. Glavna skupščina je sprejela resolucijo o upostavitvi mednarodnih policijskih sil, ki bi ločile napadalca od napadenega in države, ki so jih zaprosili, so pristale na to, da pošljejo svoje vojaške oddelke. Na ta sklep sta pristali formalno tudi Anglija in Francija, vendar s svojimi pogoji, da bosta z nekaterimi svojimi akcijami kljub temu nadaljevali. Praktično pomeni to izvršiti prvotni načrt in z vojaško silo uveljaviti odgovor, ki sta ga Velika Britanija in Francija poslali Naserju takoj po nacionalizaciji Sueškega prekopa. Dokaz za to je tudi

anglofrancoska invazija, ki se je začela prej, preden sta Anglija in Francija formalno pristali na posredovanje mednarodnih policijskih čet.

Dogodki se vrstijo tako hitro, da je težko napovedati, kaj bo jutri. Ali bo OZN dovolj močna, da bo ustavila barbarski napad v dolini Nila, kjer tepta osnovna načela sodelovanja med narodi? Ali bo svet še v naprej enoten pri obsodbi napadalca in pri korenitih akcijah, ki naj vrnejo mir Bližnjemu vzhodu? In končno — ali bo OZN našla tudi trajen izhod iz tega položaja, kjer je vsa leta po drugi svetovni vojni nevarno telo in kjer so gospodarski in politični interesi posameznih velesil naleteali na čvrsto barikado tamkajšnjih narodov, željnih samostojno si krojiti usodo?

Novice s Tržaškega

KOMISIJA ZA PROSTO CONO. V okviru tržaškega občinskega sveta je bila ustanovljena komisija za prosto cono. V tej komisiji so zastopani predstavniki vseh strank razen skrajne desnice. Na prvi seji je komisija sestavila program bodočega dela za zahtevo ustanovitve proste cone. Člani komisije so zahtevali, naj vlada sporoči čimprej izsledke ministrske komisije za proučevanje proste cone. Predsedniku vlade Segniju so poslali brzojavko, katero je podpisal župan Bartoli, v kateri zahtevajo, naj vlada obvesti Trst o mnenju strokovnjakov o prosti coni, da ga bo občinski svet proučil in sporočil svoje protipredloge.

USPELA STAVKA USLUŽBENCEV SELAD. Uradniki in polirji ustanove SELAD so stavkali v znak protesta proti stalnemu krčenju števila zaposlenih pri tej ustanovi. Zahtevali pa so tudi izboljšanje prejemkov in sicer v višini 25 odstotkov. Udeležba v stavki je bila skoraj stoodstotna.

AVTOCESTA TRST — TRBIŽ. Predsednik avstrijske vlade je zagotovil, da bo avstrijska vlada čimprej začela graditi avtocesto Dunaj—Trbiž. Poudaril je velik gospodarski in turistični pomen avtoceste za Avstrijo. Cesta bo šla tudi skozi Celovec in Beljak in bo povezoval Dunaj ter veliko indu-

strijsko in turistično področje Avstrije s Trstom. Po zadnjih vesteh je avstrijska vlada že zagotovila denarna sredstva za gradnjo ceste. Avstrijci sedaj pričakujejo, da bo tudi italijanska vlada začela resno razmišljati o gradnji avtoceste Trst—Trbiž.

GRONCHI NA OBISKU V GORICI. Sprejema predsednika Gronchia v Gorici so se udeležili tudi vidni predstavniki slovenskega ljudstva. Ob sprejemu na prefekturi je tajnik Zveze slovenskih prosvetnih društev tov. Miladin Černe izročil tajniku predsednika republike v pismu, v katerem med drugim piše, da so Slovencem na Goriškem zlasti pri srcu določila ustave, ki govorijo o manjšinskih pravicah in da upajo, da se bodo pod njegovim vodstvom tudi izvajala. V pismu so izrazili tudi željo po avtonomiji, ki jo jamči ustava in da je to edina pot za napredek dežele in mirno sožitje obeh narodnosti.

V svojem odgovoru goriškemu županu dr. Bernardisu je Gronchi poudaril spoštovanje jezikovnih pravic.

ŠTEVILO BREZPOSELNIH NESPREMENJENO. Kljub povečanju števila zaposlenih je ostalo število brezposelnih nespremenjeno. To je treba pripisati velikemu številu priseljencev, ki so jih sprejeli na razna dela. Med brezposelnimi je kar tretjina mladincev.

LADJEDELNICA SV. ROKA IZKORIŠČA LE 10% SVOJIH NAPRAV. Medtem ko so ostale ladjedelnice polno zasedene, je položaj na ladjedelnici Sv. Roka še vedno kritičen. Ladjedelnica izkorišča le 10 odstotkov svojih naprav. Do tega kritičnega položaja je prišlo zaradi stališča vodstva CRDA, ki nikakor ne more zagotoviti potrebnih naročil, čeprav je mednarodni položaj izredno ugoden. Baje namerava uprava ladjedelnice »Felszeg« kupiti ladjedelnico Sv. Roka, ker si je zagotovila gradnjo štirih 10.000 tonskih ladij.

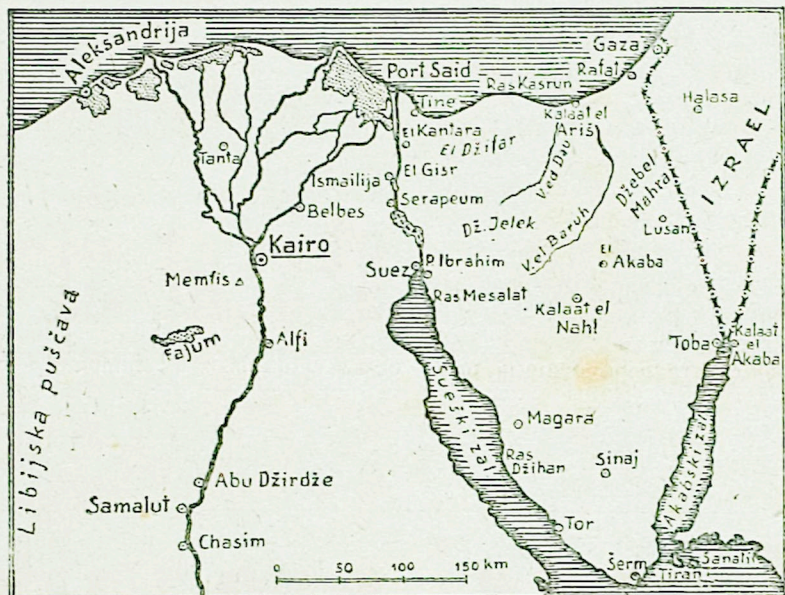
Že površno računanje dviguje lase Francozom

Polovična računica

V Parizu računajo, da stane prvih sedem dni vojne v Egiptu Francijo nad 200 milijonov frankov, in da znašajo stroški za tri mesece vzdrževanja čet v pripravnosti na Cipru že nad tri milijarde frankov. Spričo tega so francoski gospodarski krogi zelo zaskrbljeni. Bili bi pa prav gotovo še bolj, če bi že upoštevali ogromne človeške in materialne žrtve, ki jih je v tej zločinski pustolovščini utrpel in jih še ima Egipt — kajti tudi to bo moral krivec plačati, čeprav o tem danes še niti misliti ne marajo.

Posebno skrb prizadeva Francozom in Angležem dejstvo, da je Sueški prekop močno poškodovan in zatrpan s potopljenimi ladjami, zaradi česar bodo morale ladje pluti okoli Afrike. Že napovedujejo zaradi tega tudi 15% zvišanje prevoznih tarif, kar zelo zvišuje že itak občutno gospodarsko škodo.

(Po Tanjugu)



ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR

Ob dogodkih na Madžarskem

V zadnjih dneh je naša javnost z zaskrbljenostjo spremljala čedalje močnejšo težnjo reakcionarnih elementov, ki so si hoteli prigrabiti vodilno vlogo in ki so v mestih, zlasti v Budimpešti, brez obsodbe ubijali nedolžne ljudi, zažigali knjige in sprožili gesla, ki so čedalje bolj kazala na to, da se bodo vrnil Horthyjevi časi in časi Nylasa.

Upravičen odpor ljudstva proti politiki Rakosija, Göröja in drugih je tako zašel na pot, ki je očitno niso hoteli niti tiste sile, ki so v večini in katerih cilj je bil, da odstranijo vse te negativne pojave preteklosti, ki so zavirale normalni razvoj krepitve socializma in socialistične demokracije na Madžarskem.

K takemu preokretu so očitno prispevale tudi določene sile zunaj Madžarske, predvsem reakcionarni elementi iz emigracije, med katerimi so Ferenc Nagy in drugi, ki so že začeli prihajati na Madžarsko.

Nadaljnja krepitev vseh teh pojavov bi bila nevarna iz več razlogov: z vidika ohranitve miru v tem delu sveta, z vidika razvoja progresivnih sil na Madžarskem, z vidika usode socializma ter usode tistih pozitivnih pridobitev madžarskega naroda, ki so bile izvojevane v minulosti.

To pomeni: Ni si mogoče zamisliti in predvidevati, da je v sedanjih razmerah tako na Madžarskem kot tudi v drugih deželah Vzhodne Evrope možna vrnitev k starim režimom. Videti je bilo, da so v zadnjih letih takšno pravilno ugotovitev sprejeli vsi politični činitelji na svetu, ki so realistično gledali na sedanjí položaj. Nam v Jugoslaviji je kot borec za socializem, za aktivno koeksisten-

co in za utrditev miru na svetu jasno, in to smo rekli večkrat, da ni miru in napredka, da ni neodvisnosti v deželah Vzhodne Evrope drugače kakor na temeljih socializma. Sleherni poskus, da bi spremenili položaj v teh deželah na drugačni podlagi, kot je bilo to zdaj na Madžarskem, bi lahko privedel samo do posledic, ki niso v interesu teh narodov in ne ohranitve miru na svetu.

Na drugi strani pa je možen povsem drugačen normalnejši razvoj, ki bo omogočil krepitev dejanskih demokratičnih odnosov na podlagi resničnega socialističnega razvoja, kar je v interesu naroda, v interesu miru, mednarodnega sodelovanja, v interesu ublažitve napetosti na svetu. Dokaz za to je Poljska, zakaj razvoj na Poljskem pelje h krepitvi socializma, socialistične demokracije, neodvisnosti in enakopravnih odnosov med socialističnimi in vsemi ostalimi deželami.

Programski govor novega predsednika madžarske vlade Janosa Kadarja objavlja takšen razvoj, zlasti še če upoštevamo program nove vlade, ki izpolnjuje tiste zahteve, zaradi katerih se je začel upor 23. oktobra. Kar zadeva Jugoslavijo, izražamo samo željo, da bi se sedanjí položaj na Madžarskem čimprej pomiril, da bi dobila hotenja v tem programskem govoru tudi polno afirmacijo in možnost, da bi jih lahko uveljavili, da bi ustvarili pogoje, v katerih bodo urejeni odnosi med Madžarsko in Sovjetsko zvezo na novi podlagi, po načelu popolne enakopravnosti in nevmešavanja v notranje zadeve. To bi ustvarilo realne pogoje za umik sovjetskih čet iz

V nekaj vestah

ATENE. Predsednik ministrskega sveta Grčije Konstantin Karamanlis bo v začetku decembra uradno obiskal Jugoslavijo. Na obisk ga je povabil predsednik republike Josip Broz-Tito med letošnjim bivanjem na otoku Krfu.

BONN. Kanceler Adenauer je odpotoval v Pariz, da bi s francoskim premierom proučil vprašanja, ki so postala pereča v zadnjih dneh. Obisk, ki je bil prvotno določen na tri dni, so skrajšali zaradi protestov nemških socialdemokratov in liberalcev, češ da bi Adenauerjevo bivanje v Parizu lahko povzročilo v arabskih državah nezaupanje v Zahodno Nemčijo.

KAIRO. Med važnimi novjšimi odloki egiptovske vlade je tudi ukaz predsednika republike o zapletbi premoženja in dobroimetja britanskih in francoskih državljanov in petrolejske družbe Shell.

BOMBAY. V več mestih Indije so bile demonstracije pred britanskimi in francoskimi konzularnimi zastopstvi. Zveza indijskih pristaniških delavcev pa je pozvala mednarodno organizacijo pristaniških delavcev, naj organizira bojkot britanskih, francoskih in izraelskih ladij po vsem svetu.

BEograd. Semkaj je prispela uradna indijska delegacija, ki bo proučevala sistem delavskega samoupravljanja pri nas. V Jugoslaviji bo ostala štiri dni.

TEHERAN. Perzijski področji Laristan in Bastak je prizadel pretekli teden hud potres, ki je terjgal 350 smrtnih žrtev. V prizadete kraje so poslali pomoč.

NEW DELHI. V nedeljo se je začelo zasedanje Generalne skupščine UNESCO. Zasedanje je odprl indijski prosvetni minister Molana Azad.

PARIZ. V zadnjih dneh je bilo v Alžiru ranjenih ali ubitih nad sto ljudi. Gre za žrtve spopadov med uporniki in francoskimi četami.

PEKING. Kitajska bo prihodnje leto demobilizirala kakih 800 tisoč vojakov, tako da bo poslej zmanjšano število vojaških sil znašalo 5 milijonov.

NEW DELHI. Etiopski cesar Haile Selasije je prispel te dni v Delhi, kjer so ga sprejeli predstavniki oblasti. Cesar se mudi v Indiji že štirinajst dni.

Kaj nam je pokazala razstava vin v Ravnu

Ob kmečkem prazniku v Ravnu smo imeli priložnost pokušati vina tamkajšnjih vinogradnikov.

Komisija je vina ocenjevala (več kot 130 vzorcev) s točkovanjem. Sortno čista vina so ocenjevali do 100 in mešana vina do 80 točk. Iz ocene in pokušnje vin je razvidno sledeče:

Kakovost vina iz hribovskih krajev je neprimerno boljša od kakovosti vin iz doline; belih vin je približno trikrat več kot črnih, vendar pa je danes povpraševanje po črnih istrskih vinih mnogo več-

je kot po belih; tudi enotnost vin je zelo različna. Zlasti malo vredna in neharmonična so vina tistih vinogradov, ki so trgali prezgodaj. Končno imajo bela vina mnogo previsoko barvo, a večina črnih vin prenizko. Le majhen odstotek vin je odgovarjal po barvi zahtevam današnje trgovine.

Komisija je izločila kar preveč vzorcev zaradi bolezni in napak. Od napak in bolezni so bile največ sledeče: duh po plesnivi in pokvarjeni posodi; duh po žveplo-vodiku; plehek in starikav okus po oksidiranem vinu, po gnilem grozdju, po pecljevini zaradi predolgega kipenja mošta na tropu in cik-njenosti vina, ki se je začelo spreminjati v jesih. Nadaljnje napake, ki smo jih opazili, so bile: vlažljiva vina, to so vina, ki se prelivajo tiho kot olje in kažejo začetne znake težke bolezni, imenovane — vlažljivost vina; rjavjenje vina, — taka vina na zraku spreminjajo barvo in postanejo rjava. En vzorec vina pa je imel vonj po miših; to je redka, a nevarna bolezen, imenovana — miševost vina.

A. F.

Mesnica in klavnica v Podgradu

Kmetijska zadruga v Podgradu bo v kratkem obnovila prostore nekdanje klavnice in mesnice. Občinski ljudski odbor v Hrpoljah je v ta namen prispeval 180 tisoč dinarjev. V novourejenih prostorih, ki bodo v skladu s sanitarnimi predpisi, bo tudi hladilnica z zmogljivostjo ene tone. Ureditev mesnice bo velikega pomena za prebivalce Hrpolj.

G. B.

TEDENI DNI PO Jugoslaviji

RAZPRAVA O MEHANIZACIJI KMETIJSTVA. V Skopju se je sestalo predsedstvo Zveze kmetijsko-gozdarskih zbornic Jugoslavije. Na seji so razpravljali o mehanizaciji kmetijstva v letu 1957. Predsedstvo je sprejelo predlog o nagrajevanju strokovnjakov in kmetijskih organizacij za dosežene uspehe glede na proizvodne pogoje. Sredstva za dodelitev nagrad bodo črpali iz fonda za napredek kmetijstva.

IZDELKI JUGOSLOVANSKIH TOVARN NA TUJIH SEJMIH. Prihodnje leto bodo razstavljala jugoslovanska industrijska podjetja svoje izdelke na 11 evropskih in 6 izven-evropskih mednarodnih velesejmi, kakor tudi na štirih posebnih razstavah.

ZADRUŽNO PODJETJE "PLANIKA" V TOLMINU je montiral nove stroje za pasteriziranje smetane. To bo omogočilo podjetju izdelavo prvovrstnega tolmanskega čajnega masla, ki je znano in cenjeno po vsej Sloveniji, pa tudi po bratskih republikah. Sicer ima podjetje zelo dobro organizirano odkupno omrežje, kar mu omogoča nemoteno poslovanje.

REKA POSTAJA SREDNJEVROPSKO TRANZITNO SREDIŠČE. V prvih devetih mesecih letos je znašal tranzit v reškem pristanišču več kot 540 tisoč ton. Računajo, da bo v zadnjem četrtletju promet še narasel in da bo presegel milijon ton. Skozi reško pristanišče bo šlo vedno več tranzitnega tovora iz Madžarske, Češkoslovaške in Avstrije. V skladu z naraščanjem prometa predvidevajo razširitev reškega pristanišča, tako da bo postalo veliko tranzitno središče Srednje Evrope.

LOGARSKO HIŠO NA NANOSU so zgradili v višini 903 m. V njej bosta dve družinski stanovanji s kletjo in hlevom, prostor za pisarno revirskega logarja in soba za prehodne logarje. Stavba je stala 9.700.000 dinarjev in je ena najlepših logarskih hiš v Sloveniji. Investitor je bil OLO Gorica. V kratkem bodo v goriskem okraju odprli še dve takšni stavbi, in sicer na Črnem vrhu in Cepovanu.

PRICEL JE JESENSKI RIBOLOV. Po temeljitih pripravih so ulcinjski ribiči odprli sezono jesenskega ribolova. Njihovo podjetje »Bojana« deluje komaj dve leti, vendar so se v tem času oskrbeli z vsem potrebnim orodjem. V preteklih mesecih je podjetje izvozilo na tuja tržišča 7 vagonov rib.

VZPENJAČO NA POHORJE gradijo iz doline na greben Pohorja. Dela v zadnjih mesecih so močno napredovala. Doslej so porabili za njega 77 milijonov dinarjev in upajo, da bo začela vzpenjača obratovati 1. maja prihodnje leto, če bodo dobili še 73 milijonov posojila.

NEBARVANE HRENOVKE. Veterinarska in sanitarna inšpekcija ljubljanskega okraja je ugotovila, da vsebuje barva, s katero barvajo hrenovke, škodljive sestavine. Zato so izdali odločbo o ponovni registraciji vseh mesarskih podjetij in tovarnih, doktorka pa hrenovke hrenovk prepovedano. Vse kaže, da barvanja tudi poslej ne bodo dovolili, ker so barvane hrenovke manj sterilne in zdravju bolj škodljive kot nebarvane.

NOVA OGREVALNA CENTRALA je začela obratovati te dni v ljubljanskih bolnišnicah. To je povsem avtomatizirana kaloriferna centrala, ki ima najmodernejše stroje in je najmodernejša v naši državi. Načrte zanje je izdelal inž. L. Kar, pa tudi opremo in zaključna dela so opravila domača podjetja in domači strokovnjaki. Nova kaloriferna cen-

trala bo ogrevala 19 objektov kliničnih bolnišnic in poliklinike in bo znatno pocenila dosedanje stroške za kurjavo. Za isto količino ogrevane vode bodo porabili zdaj le 7,5 tone premoga namesto dosedanjih 17 ton.

AVTOBUSNE ZVEZE MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO. Pred kratkim se je mudila v naši državi skupina italijanskih predstavnikov, članov delegacije v jugoslovansko-italijanski mešani komisiji za avto-busni, turistični in redni promet med obema državama in je sklenila sporazum z našimi predstavniki o uvedbi novih avtobusnih zvez. Od 12. do 15. novembra bodo začele obratovati vse avtobusne proge, ki so predvidene po optičnem protokolu. To sta predvsem redni avtobusni zvezi med Ljubljano in Gorico ter Ljubljano in Trstom oziroma obratno. Obratovati pa bo začela tudi redna zveza na poti Reka—Trst.

Dragocene izkušnje mladih zadrušnikov celjskega okraja

BOGATI SADOVI

»Z mladimi je lahko delati. Trud in gmotna sredstva, ki smo jih žrtvovali za aktivne mladih zadrušnikov, so dobro naložen kapital.«

Tako nekako se je začel ali pa končal skoraj vsak razgovor z upravniki kmetijskih združenj, zadrušniki, prosvetnimi delavci in z mladinskimi funkcionarji v celjskem okraju.

Kozjansko sodi med najbolj zastalo in gospodarsko šibko področje tega okraja. Vendar pa se kmetijstvu odpira čedalje boljše prihodnost. Zadružne organizacije so začele z načrtno obnovo sadovnjakov, opuščajo vinogradništvo, ki je nerentabilno in namesto njega gojijo jagodičevje, predvsem črni ribezelj, skrbijo za izboljšanje krmne baze za živinorejo in uvajajo sivojavor pasmo govedi. Razen tega v veliki meri pospešujejo perutninarstvo in ustanavljajo vzrejna središča za gojenje stajerskih kokoši.

Pri tem pa imajo pomembno vlogo tamkajšnji aktivni mladih zadrušnikov. Vsak dober sadjar jim lahko zavida skrbno urejeno drevesnico z okrog 3.500 sadikami. V tej drevesnici so se mladi zadrušniki učili cepljenja, razen tega so na večjih površinah posadili različne vrste krompirja in delali poskuse za izbiro najboljših vrst ter najboljše načina gnojenja. Lep uspeh so dosegli tudi z gojenjem tobaka, ki ga nameravajo prihodnje leto posaditi v še večjih količinah kot so ga doslej.

V lepo urejenih upravnih prostorih kmetijske zadruge v Viršolah se zbirajo mladi zadrušniki. Z zanimanjem prisostvujejo strokovnim in političnim predavanjem, v prostem času pa prireajo plesne vaje. Ta zadruga je dala mladim zadrušnikom 20 arov zemlje, na kateri so letos delali poskuse z več vrstami



Pri nedeljski slavnosti — kmečkem prazniku v Ravnu — je vzbujala posebno pozornost zanimiva zaprega: lepa voliča sta na kmečkem vozu prevažala kompletno napravo za žganjekuho.

Kaj je z gramozom iz Soče?

Eden izmed osnovnih pogojev, da bi se stanovanjske gradnje pocenile, je nabava gradbenega materiala po čim nižji ceni. Se pred nekaj leti so v Kopru uporabljali pri gradnji in obnovi hiš gramoz in pesek iz izliva Soče. Danes pa so gradbena podjetja navezana pri nabavljanju gradbenega materiala v glavnem na kamnolom v Izoli, kjer mimogrede rečeno ni dovolj zaloga, in na kamnolom v Črnem kalu, ki po vsej verjetnosti ne bo dolgo obratoval. Za izdelavo betona, ki zahteva posebno trdnost in odpornost, pa so podjetja prisiljena nabavljati prečiščen gramoz iz okolice Ljubljane, kjer tudi dobijo na razpolago pesek za fine omete, medtem ko se za zidanje stavb poslužujejo izpranega morskega peska iz okolice Umaga.

Gradbeniki na obalnem področju našega okraja menijo, da bi se dobavo gramoz iz izliva Soče, ki je znan po svoji kvaliteti, znatno pocenila stanovanjsko izgradnjo. Že večkrat so gradbena podjetja priporočila, da bi v okviru sedanjega maloobmejnega prometa dobavljali gramoz, vendar pa so ta priporočila bila neuspešna. Res je, da je bi-

la že delno urejena dobava gramoz in peska iz izliva Soče, vendar pa zaradi carinskih predpisov naše države ni prišlo do rednih dobav. Gramoz iz Soče je takorekoč zastoj, ker je Italija zainteresirana na njegovem odvozu. Treba je le plačati občinsko takso v lirah, ki pa je minimalna, usluge dovoza po morju pa lahko plačujemo v dinarjih.

Kubični meter gramoz, drobljenca iz Izole ali Črnega kala stane franko gradilišče v Kopru 2.500 do 2.700 dinarjev. Gramoz iz Ljubljane stane franko Koper od 3.700 do 2.700 dinarjev. Gramoz iz Ljubljane stane 4.000 do 4.600 dinarjev kubični meter. Morski pesek prodajajo po 2.300 do 2.600 dinarjev, drobljeni pesek pa od 2.600 do 3.700 dinarjev. Gramoz iz Soče bi pa stal (s plačano takso) franko gradilišče maksimalno 1.700 dinarjev in približno prav toliko tudi pesek.

Če upoštevamo, da poraba gramoznih agregatov v obalnem pasu doseže letno okrog 50 kubičnih metrov in morda nekatera leta še več, lahko ugotovimo, da bi samo prihranek na tem materialu predstavljajal 100 milijonov dinarjev letno.

vilo goveje živine. Okrajno vodstvo mladih zadrušnikov pa razmišlja o ustanavljanju mladinske delovne brigade, ki bo prihodnje leto uredila planinska pasišča.

V Gor. Savinjski dolini nameravajo povečati pridelovanje semen-skega krompirja od dosedanjih sto vagonov letno na dvestopetdeset vagonov. S tem bodo krili potrebe okraja ter zadovoljili tudi tržišča v južnih predelih naše države. Posebno lepe uspehe so dosegli z gojenjem jagodičevja. Nasadi malin obsegajo že 150 hektarjev, njihovo površino pa nameravajo še razširiti na nadaljnjih 100 hektarjih. Ta kultura prinaša lepe dohodke, saj pridelajo na hektar povprečno 4.000 do 5.000 kilogramov malin, ki jih prodajajo po 100 din za kilogram.

V vseh krajih Savinjske doline so med najaktivnejšimi mladi zadrušniki. Lep dokaz temu je, da se v Ljubnem resno ukvarjajo z vprašanjem ureditve vrtnarije, ki bi lahko zalagala s svojimi pridelki vsi bližnji in daljni okolici.

Zelo delovna je tudi mladina v Rovtahn. Mladi zadrušniki delajo razne poskuse in se ukvarjajo s selekcijo ovac in s širjenjem jezersko-solčavske pasme. Mladi zadrušniki so s svojim delom vnesli tudi v oddaljene vasi novo življenje in so ustvarili trden stik med starejšimi in mlajšimi zadrušniki.

V Smartnem ob Dreti se mladi zadrušniki lahko pohvalijo s priznanjem republiške komisije za najboljše sortne in gnojilne poskuse na krompirju. Ta aktiv ima tudi lasten čebelnjak, kjer jih izkušeni čebelar poučuje o ravnanju s čebelami in o njihovi koristnosti za sadjarstvo.

(Nadaljevanje in konec prihodnjijo)

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Večje zaloge - pot k stabilizaciji

Ze danes lahko trdimo, da smo v veliki meri dosegli enega glavnih namenov letošnjega družbenega plana: v devetih mesecih so narasle zaloge proizvodov za 33 odstotkov. Tako so imeli postavljeni ekonomski instrumenti uspeh, kajti le na ta način lahko računamo na normalizacijo našega tržišča. Med ponudbo in povpraševanjem ne bo več takih prepadov, kot so bil doslej, ko se proizvodnja niti ni ozirala na potrebe trga, na njegove zahteve po kakovosti in količini, in ko tudi proizvodnja ni bila prisiljena upoštevati zahtev in potreb potrošnikov po tem ali drugem blagu. Nihče ne more zanikati, da ni že čutili vsepovsod ugoden vpliv takega stanja, kakor je tudi v vseh že usidrano prepričanje, da gremo po tej poti naglo k splošnemu zboljšanju stanja. Pri tem bo seveda odločil v veliki meri plačni sklad, širša kupna moč vseh velikih in malih potrošnikov. O tem vprašanju je zdaj mnogo govora in pričakovati je, da bo rešitev zlasti problema nagrajevanja v gospodarstvu doprinesla tudi svoj delež k splošnemu zboljšanju gospodarskega stanja. Ni izključeno sicer, da bodo sedanji svetovni dogodki nekoliko zavrla ugoden razvoj, toda računati moramo, da posledice le ne bodo tako velike, če bodo sovražnosti kmalu prenehale.

Zaradi povečanih zalog je pri nekaterih podjetjih in celo gospodarskih panogah nastal sprva nekaj preplah. Postalo jih je strah, da bodo zaloge obstale. Izkazalo pa se je v večini primerov, da gre za neutemeljeno paniko in uspravno komercialno službo, ki je bila doslej vajena, da so ji vse izdelke odnesli kupci sami spod strojev. Le v posameznih primerih je strah upravičen, če so podjetja proizvajala blago, ki ne gre v prodajo, slabo blago in izdelke, ki ne ustrezajo več zahtevam potrošnje. Vendar takih primerov ni preveč, predstavljajo pa opozorilo za delo prizadetih in drugih podjetij v prihodnje. Kajti lahko pričakujemo, da ekonomski instrumenti za prihodnje leto v tem pogledu ne bodo spremenjeni.

V septembru smo v Sloveniji zabeležili, vsaj kakor kažejo številke, majhen padec v mesečni realizaciji. V celoti gre za manjšo realizacijo okrog osem milijard. Posebno velja to za industrijo in rudarstvo. Vzroki za tako stanje niso znani, ker še niso izdelane potrebne analize. Značilno pa je, da so se v istem mesecu zopet — čeprav le za pol milijarde — dvignili kratkoročni krediti, in to kljub pričakovanju, da bodo začeli postopoma padati, ker je bilo ugotovljeno, da so bile najnujnejše potrebe podjetij po takih kreditih v glavnem zadovoljene. Iz podatkov o slabši realizaciji in dvigu kratkoročnih kreditov bi zato sklepali, da so se zopet dvignile zaloge izdelkov. Kasnejše analize bodo lahko potrdile naše stališče.

Vsekakor je osnovno za proizvodnjo, da je pravočasno in v zadostni meri preskrbljena s surovinami. V tem pogledu moramo ugotoviti letos znatno zboljšanje in dostej skoraj ni prišlo do zastoj v proizvodnji zaradi pomanjkanja surovin. To velja tudi za tiste surovine, ki jih moramo uvažati. Letos so bili namreč posebni sestanki na deviznih obračunskih mestih redno ob določenih terminih. Razen tega je banka za nujne potrebe odobravala še posebne devize izven sestankov in je bilo zaključnih izredno mnogo terminskih poslov.

V tej zvezi je potrebno poudariti, da na posebnih sestankih, o katerih je bilo govora, ni prišlo do licitiranja deviz in so zato ostali tečajni stalni. To je omogočilo podjetjem kalkulacije za daljši čas in seveda tudi sklepanje trdnih pogodb v inozemstvu, ker se jim ni bilo treba bati sprememb v tečajih kupljenih deviz. Popolnoma drugače pa je v rednih sestankih, kjer so na prodaj proste devize. Tu pa so tečajni poskočili od začetka leta letos kar za deset in večkrat. Pri tem so mišljene zlasti krepke devize, kot so dolar, angleški funt, švicarski frank in zlasti nemška marka. Tako stanje je posledica velikega povpraševanja po devizah, ki krije le najmanjši del potreb. Seveda je vpliv teh tečajev na cene toliko manjši, kolikor manj je prostih deviz na razpolago, zlasti v primerjavi s količinami deviz, ki gredo v prodajo na posebnih sestankih.

—dt—

kako upravljamo

Delo sindikalnih organizacij v razpravi na seji OO SZDL

Sindikrat - vzgojitelj delavskega razreda

Minuli petek je bila v Kopru redna seja Okrajnega odbora SZDL. Glavna točka dnevnega reda so bila sindikalna vprašanja. Po poročilu predsednika Okrajnega sindikalnega sveta Antona Šturma so odborniki analizirali delo sindikalnih podružnic, svetov in odborov ter sprejeli več pomembnih sklepov, ki nakazujejo neposredne naloge delavske organizacije.

Osnovna ugotovitev, da danes ni v vsem koprskem okraju nobenega podjetja ali ustanove, kjer ne bi bilo sindikalne podružnice, sama po sebi kaže, da so sindikati uspešno izvršili svoje organizacijske naloge in postavili trdne temelje za bodočo delo. Razen okrajnega sveta in treh strokovnih odborov deluje na področju okraja 9 občinskih sindikalnih svetov in 253 sindikalnih podružnic. V organizaciji je vključenih 91 odstotkov vseh zaposlenih.

Ob tem ni odveč, če poudarimo, da so v odborih sindikalnih podružnic in drugih organih močno zastopane tudi žene-delavke, saj jih je 22 odstotkov. Vse premalo pa je mladine, kar je velika pomanjkljivost, zlasti če upoštevamo, da je v naših podjetjih kar 35 odstotkov delavcev in delavk, starih manj kot 25 let. Zato bo potrebno bolj ali manj skoraj povsod spremeniti odnos do mladih delavcev in jih pritegniti k delu v sindikalnih organih.

Razen organizacijskih vprašanj je še vrsta drugih, mnogo bolj perečih, prav zaradi tega, ker doslej niso bili doseženi zadovoljivi uspehi.

PROIZVODNJA — TO JE OSNOVNO

Glede na to, da je od proizvodnje odvisen naš gospodarski napredek, od tega pa neposredno življenjski standard, ne morejo in ne smejo sindikalne organizacije mimo tega. Videli smo, da je prišlo pri uvajanju novih gospodarskih predpisov do resnih napak. Nekatera podjetja so jih od vsega začetka nekako načelno odklanjala in usmerila svoje napore v to, da se jim izognejo. Posledice niso izostale in zašla so v težave. Popolnoma drugačno sliko pa imamo tam, kjer so začeli nove predpise takoj uvajati in, kar je še važnejše, kjer so naredili vse, da to čim bolj dosledno izvedejo. Imamo nekaj lepih primerov — na primer Piranska ladjedelnica, tovarna ribjih konzerv De Langlade v Kopru in še druge. Za ta podjetja je značilno, da redno izpolnjujejo svoj proizvodni načrt in da so v letošnjem letu dosegla prav lepe gospodarske uspehe.

To nam kaže, kolikšnega pomena za proizvodnjo je pravilna usmeritev in mobilizacija notranjih sil, kar se zrcali med drugim v pravočasnem odpravljanju pomanjkljivosti, predvsem tistih subjektivnega značaja. V vseh podjetjih naj bi zaradi tega prišle v delovno prakso proizvodne konference — skupne ali po oddelkih, na katerih

naj delovni kolektiv redno obravnava in sprejema ukrepe za izboljšanje proizvodnega procesa, storilnosti, varčevanja in druga podobna proizvodna vprašanja. Tu lahko pride do polnega izraza pomoč višjih sindikalnih organov delovnim kolektivom, kadar so ti v kakršnihkoli težavah.

ZA PRAVIČNO NAGRAJEVANJE

Pravilna tarifna politika je odločilen činitelj v proizvodnji. Glede sedanjega plačilnega sistema je mnogo pripomb. Nazadnje tudi nihče ne zanika, da ta ne ustreza več današnji stopnji razvoja, vendar pa še zdaleč nismo izkoristili vseh možnosti, ki jih daje prav ta sistem. Poglejmo samo norme: Komaj 25–30 odstotkov del je normiranih, vemo pa, da je brez norm težko govoriti o pravičnem nagrajevanju po delovnem učinku. Občutne pomanjkljivosti so tudi pri premijskih pravilnikih, ki so večidel destimulativni, ker pretvarjajo premije v nekakšne dodatke k plačam, ne oziraje se na dejanske zasluge posameznikov.

Zelo negativne so močne težnje po tako imenovani uravnilovki. Podatki kažejo, da je to precej splošen pojav. Po tarifnih postavkah imajo v našem okraju polkvalificirani delavci komaj 8 odstotkov višje plače kakor nekvalificirani, kvalificirani 51 odstotkov, visoko kvalificirani pa 98 odstotkov. Podobno je razmerje med uslužbenci. So celo podjetja, kjer imajo visoko kvalificirani delavci komaj 50 odstotkov višje plače kot nekvalificirani. Takšno razmerje zanika osnovo socialističnega nagrajevanja po učinku in n vpliva destimulativno samo, na prizadevanje posameznika, da bi dal čim več od sebe, ampak mu obenem jemlje vsako voljo do strokovnega izpolnjevanja.

Odločno moramo začeti popravljati te napake, pri čemer naj ne bo nikakega nepotrebnega strahu, da bi utegnil nekdo zaslužiti preveč! Norme naj se v predpisani dobi ne spreminjajo, čeprav jih posamezniki presežejo tudi 100 in več odstotkov. Pozabiti ne smemo tudi na racionalizatorje v proizvodnji in jih res pravično nagraditi za njihov trud. Skratka: zagotoviti za pošteno delo tudi pošteno plačilo. To je eno ključnih vprašanj v zvezi z dvigom proizvodnje.

UTRDI TEV DELAVSKEGA UPRAVLJANJA

Na našem področju imamo lepe primere uditelje delavskega uprav-

ljanja, kar je rezultat plodnega dela nekaterih upravnih odborov in delavskih svetov v podjetjih. Vendar se pri razvijanju in utrjevanju teh organov vse premalo čuti delo sindikatov. Delo sindikalnih organizacij se mora odražati v krepitvi organov upravljanja s tem, da se prav preko njih rešujejo osnovni problemi podjetja in kolektiva. Ta vloga se mora odražati v boju proti pojavom samovolje na eni in anarhije na drugi strani, preko njih naj gre tudi proces preraščanja meznega delavca v samoupravljalca in direktorja iz administrativnega funkcionarja v socialističnega voditelja podjetja.

Pri takšnih nujnih tolmačenjih je treba poudariti posebej vlogo delavskega razreda v organih družbenega upravljanja, saj delavskega upravljanja ne moremo gledati ločeno od tega. Tudi ugotovitev, da se člani sindikatov premalo zanimajo za zadeve izven podjetja, da ne spremljajo dovolj dela ljud-

Poročilo predsednika sindikalne podružnice na občnem zboru v podjetju LAMA v Dekanah ni bilo ravno razveseljivo. Res je, da ni skušalo olepsati stanja — bilo je iskreno, celo v tolikšni meri, da lahko že zaradi njegove odkritosti pričakujemo izboljšanje sindikalnega dela v prihodnji poslovni dobi.

UMESTEN PREDLOG ZA SANIRANJE PODJETJA

Na zadnji seji občinskega sveta za gospodarstvo in komunalne zadeve v Pivki so med drugim razpravljali o slabem gospodarjenju v gostinskem podjetju »Jelen«. Pregled finančnega poslovanja, ki sta ga izvršili Gostinska zbornica in Narodna banka, se je zaključil z ugotovitvijo, da je v zadnjih mesecih nastala izguba za dober milijon dinarjev. Člani sveta so zato sestavili predlog za saniranje podjetja, ki določa, da bi poslovodjem posameznih obratov tega podjetja priznali namesto 10% le 8% ustvarjenega prometa, ker bi na ta način zbrali okrog 300.000 dinarjev, 400.000 dinarjev bi krilo podjetje iz lastnih skladov, razliko pa bi ostvarili z boljšo organizacijo dela v prihodnjih mesecih. Ta predlog so člani sveta predložili v razpravo delovnemu kolektivu in prizadetim poslovodjem s pripombo, da smatrata tako rešitev tega gospodarskega problema za zadnji možni ukrep za saniranje podjetja, ki mu grozi likvidacija.

Bilo bi prav . . .

... če bi gospodarske organizacije, ki imajo v svojem sestavu delovne invalide oziroma dela manj zmogljive delavce, ki so svoje sposobnosti izgubili v teh podjetjih, začele sistematično obdelovati problem, kako te ljudi pravilno zaposliti — bodisi v podjetju ali izven njega. Kajti nesocialno je, da nekatera podjetja tega ne razumejo in prepuščajo te ljudi samim sebi zaradi tega, ker je njihova sposobnost okrnjena glede na zdravstveno stanje;

... če bi upravni odbor bolnice v Kopru dobro premočnil vprašanje, kako naj se hrani v menzi osebje bolnice in pod kakšnimi pogoji, ker bi se s tem izognil nezadovoljstvu, ki je zaradi tega problema nastalo;

... če bi prodajalka časopisov na vogalu pri bivši »Taverni« pričela s prodajo že pred 7. uro zjutraj, da bi lahko ljudje še pred odhodom na delo dobili časopise in ne bi zamujali časa s čakanjem.

skih odborov, potrošniških, hišnih in drugih svetov, da v njih vselej nimajo vodilne vloge, narekuje organizaciji, da zagotovi močnejši delavski vpliv v teh organih.

SINDIKALNA ORGANIZACIJA — SVETOVALEC IN VZGOJITELJ

Sindikalne organizacije naj predvsem odigravajo svojo osnovno vlogo svetovalec in vzgojitelj. Na-

pačno bi bilo trditi, da tega doslej ni bilo. 376 predavanj in 106 seminarjev v podjetjih dokazuje, da je bil glede strokovne splošne vzgoje narejen že korak naprej. Zato je okrajni sindikalni svet za letošnje pripravil program ekonomske vzgoje. Seminarji bodo trajali vsi zimo, namenjeni pa so vsem članom (Nadaljevanje na 3. strani)

Z OBČNEGA ZBORA SINDIKALNE PODRUŽNICE V LAMA

Pred novimi nalogami

Ta podružnica ni doslej izvršila nobene naloge, ki se je je lotila. Tako med drugim ni izvedla do konca tečaja zdravstvene prosvete in požarno-varnostne službe. Tudi sklep o ustanovitvi pevskega zbora je ostal na papirju, razen tega niso uresničili zamisli o ureditvi rdečega kottiča. Fizično udeleževanje ni prešlo daleč od razprave o koristnosti ureditve igrišča za odbojko in košarko, čeprav je tri četrtine 160-članskega kolektiva mlajših od dvajsetih let. Niti tako daleč niso uspeli v svojem delu — presenetljivo med mladimi ljudmi! — da bi dobronamerne kritike ne enačili z izbruhi osebnega nasprotovanja, da ne rečemo celo sovraštva.

Le dva uspeha so dosegli: ustanovili so blagajno vzajemne pomoči, ki razpolaga že s 100.000 dinarji, in da so člani kolektiva prepričani, da se redna proizvodnja v socialistični tovarni ne more ozirati na želje posameznikov po praznovanju nekaterih cerkvenih praznikov.

Mlačnost v delu sindikalne organizacije v preteklem letu je tembolj obžalovanja vredna, ker gre za podjetje, ki je še v izgradnji in nima niti delavskega sveta. Prav zato je bila sindikalna podružnica bolj kot sicer poklicana, da bi reševala vse probleme v okviru podjetja, se pravi, probleme, ki jih v drugih podjetjih rešujejo organi družbenega upravljanja.

Občni zbor je razpravljal o številnih nalogah, ki jih bo morala opraviti sindikalna podružnica v

naslednjih dveh mesecih, to je do januarja, ko bo podjetje izvolilo svoje prve organe družbenega upravljanja. V tem času ne bo šlo samo za tehnično delo, ki ga zahtevajo izdelava tarifnega pravilnika, pravilnika o normah in premijah, pravil podjetja itd., temveč bolj zato, da bi se z vsemi temi elementi našega samoupravljanja gospodarstva seznanili vsi tisti mladi delavci in delavke, ki so v zadnjem letu nastopili službo, in ker doslej zaradi »pomanjkanja časa« ni bilo nikogar, ki bi jih seznanil s pravicami in dolžnostmi delavca v socialističnem podjetju.

In še nekaj je bilo očitno na tem občnem zboru: v razpravi so sodelovali le vodilni delavci in uslužbenci, medtem ko so drugi molčali. Molk večine pa je bil odraz zadrževanja, ker se je razpravljalo o tistih stvareh, ki niso popolnoma jasne nekaterim mlajšim delavkam.

Na občnem zboru so sprejeli po temeljiti analizi dosedanjega dela in stanja v podjetju vrsto sklepov, med katerimi je brez dvoma najvažnejši ta, da bodo v prihodnje odpravili vse dosedanje napake dela sindikalne podružnice ter ustvarili pogoje za skorajšnje dobro izvajanje delavskega upravljanja. fr

ČLANI SZDL!

Naročajte, berite in širite svoje glasilo »Slovenski Jadrin«, ki Vas izčrpno obvešča o dogodkih doma in po svetu

Naloge socialistične trgovine

(Nadaljevanje in konec)

Pripomba in dodatek

Ob začetku seminarja se nam je pripetilo, da nam je bil tiskarski škrat — ta nagajivec! — hudo zagodel: »skril« nam je kar cel in še kako važen odstavek. To njegovo grdobijo smo odkrili že dolgo tega, vendar nismo hoteli pred koncem seminarja motiti nadaljevanje. Zato dajemo ob zaključku, pod črto, kakor vidite, zato pa krepko tiskano, odstavek, ki bi praviloma moral biti med prvim (3. 8. 1956.) in drugim nadaljevanjem seminarja (10. 8. 1956.):

Članom upravnega odbora v času mandata ni mogoče odpovedati službe ali jih prenesti, razen če sami v to pristanejo. To je takojimenovana imunitetna pravica članov upravnega odbora. Vsekakor pa lahko delavski sveti v svoji pristojnosti in ob izkazani potrebi razrešijo funkcije člana upravnega odbora, na kar lahko upravni odbor odloči o njegovi premostitvi ali odpovedi, če so podani razlogi za to.

Pri delavskem svetu smo spoznali, da vodi temeljno politiko gospodarjenja v podjetju in da rešuje pritožbe proti odločbam upravnega odbora. Upravni odbor pa se ukvarja v prvi vrsti z naslednjimi nalogami:

a) skrbi za pravilno poslovanje v podjetju v okviru zakonitih predpisov ter navodil ali sklepov delavskega sveta,

b) sestavlja za delavski svet predloge za notranjo organizacijo podjetja in za sistemizacijo delovnih mest,

c) sestavlja za delavski svet predlog za pravila podjetja, za tarfni pravilnik in za premijski pravilnik,

d) sestavlja za delavski svet predlog za pravila o delovnem redu v podjetju in izdaja ukrepe za utrjevanje delovne discipline,

e) odloča o postavljanju delavcev in uslužbencev na vodilna delovna mesta,

f) odloča o ugovorih in pritožbah proti odločbam direktorja,

g) izvaja ukrepe za strokovni napredek delavcev in uslužbencev v podjetju kakor tudi za njihovo pravilno razporeditev na posamezna delovna mesta,

h) skrbi za pravilno uporabo predpisov o delovnih odnosih v podjetju, o plačah in o napredovanju delavcev in uslužbencev, o delavskem varstvu in socialnem zavarovanju kakor tudi zboljšanju življenjskih pogojev delavcev in uslužbencev v podjetju,

i) ukrepa glede varčevanja in pravilne uporabe splošnega ljudskega premoženja, s katerimi gospodarja podjetje, preprečuje in odpravlja škodo, potrat in druge oblike brezvestnosti do splošnega ljudskega premoženja,

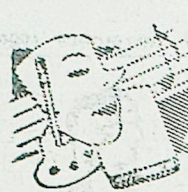
j) sprejema pravilnik o normah, in opravlja še vse druge posle na osnovi zakonitih predpisov, nalog organov državne uprave, sklepov delavskega sveta ali po lastni pobudi.

Direktor (ali v manjših podjetjih upravnik) je predstavnik in zastopnik podjetja pred državnimi organi ter v pravnih zadevah pred posameznimi fizičnimi ali pravnimi osebami. Direktor sklepa v imenu podjetja pogodbe in razporeja po sklepih delavskega sveta, upravnega odbora in v okviru zako-

nitih predpisov obratna sredstva. Pogodbe in listine podpisuje trgovinsko-pravno tako, da se poleg napisanega, (s strojem), natpisnjena ali (s pečatom) odtisnjena besedila firme lastno-ročno podpisuje. V nekaterih primerih mora njegov podpis overiti okrajno sodišče (legalizacija), upravičenosti za podpisovanje pa potrditi gospodarsko kot registrsko sodišče. Listine finančnega značaja podpisuje razen direktorja tudi glavni računovodja.

Ob koncu še eno, dve sklepni besedi. K temu nas sili že omenjeni namen Komisije za družbeno upravljanje pri Okrajnem odboru SZDL Koper, da bo izdala gradivo seminarja, ki smo ga objavljali pod naslovom »Naloge socialistične trgovine«, v posebni brošuri. Zato pa je potrebna in bi bila več kot dobrodošla tudi Vaša pomoč.

Ko ste sledili našemu seminarju, so Vam prav gotovo prišle tudi takšne ali drugačne misli. Saj smo sestavljavci tega seminarja tudi sami že ugotovili, da so bile tu in tam razne pomanjkljivosti. In ne samo to! Nekomu se je zdelo, da je bilo neko vprašanje obravnavano preobširno, drugemu pa, da smo v tolmačenju nekaterih stvari bili preskopi. Verjetno je kdo želel, da bi bilo to ali ono vprašanje jasnejše, razumljiveje raztolmačeno itd. Skratka, seminar v taki obliki, kot je izhajal v Slovenskem Jadranu, brez dvoma ni popoln. Zvedamo se, da mu manjka še kaj več kot samo pika na i. Zato Vas vabimo, da sporočite vse svoje pripombe in predloge, ki jih imate ob zaključku seminarja, ali pa ste si jih zabeležili med branjem našega podlistka, da jih sporočite pisмено ali ustno omenjeni komisiji. S tem boste dokazali svojo pripravljenost aktivno sodelovati pri izpolnjevanju teoretičnega znanja, ki je potrebno za širše uveljavljanje družbenega upravljanja. Pri tem boste tudi pomagali okrajni komisiji za družbeno upravljanje pri sestavljanju omenjene brošure. Za Vaše sodelovanje se Vam že vnaprej zahvaljujemo.



kultura-prosveta

Naša gledališča

A. GEHRI: ŠESTO NADSTROPJE druga premiera GSP v Kopru

V sredo je bila v Kopru druga letošnja premiera Gledališča Slovenskega Primorja. Ansambel je izvajal Gehrijevo igrano v treh dejanjih in devetih slikah »Šesto nadstropje«. Razgibana scena in dobra igra je žela pri gledalcih priznanje.

Režiser in scenograf »Sestega nadstropja« je bil Srečko Tič, prevod je oskrbel Stojan Cigoj. Igrali so: Janez Klasinc, Romana Lemutova, Ančka Tičeva, Ančka Grčurevičeva, Tone Potušek, Filipina Jermanova, Marijan Lombar, Breda Urbičeva, Karlo Marsel, Tone Albreht, marga Filčeva, Marijan Bačko, Franjo Stibilj, Igor Pelan, Jože Zalar, Lojze Usenik in Tiberij Lemut.

razprodane do zadnjega sedeža in občinstvo navdušeno nad uprizoritvijo, ki jo uvrščajo med najboljše stvaritve ansambla.

Avtor »Šagre« je Tržičan Rade Pregarc. Pisal jo je tik pred smrtjo, na bolniški postelji, želeč ustvariti libreto za domačo opero. Toda za libreto delo ni bilo primerno, »izrodilo« se je v ljudsko igro, prirodno in dognano tam nekje na kraški vasi pred 50 leti, tako domače in razumljivo v govorici, dogajanju in mentaliteti. Zato ni čuda, da je »Šagra« na mah osvojila tudi občinstvo kot uprizoritev »Primorskih zdrav« in »Miklove Zale«. Pregarčevo delo, z nekaterimi popravki, se je s tem dokončno rešilo zaprašenosti režiserskih miznic in bo gotovo postalo priljubljena ljudska igra naših odrov.



Takole so razrušili leta 1931 Vilharjev spomenik v Postojni

RADE PREGARC: ŠAGRA gostovanje SNG iz Trsta

Prihodnji teden bo gostovalo na koprskem Slovensko narodno gledališče iz Trsta s Pregarčevo ljudsko igro v domačem narečju in v štirih dejanjih »Šagra«. Pri igri sodeluje ves ansambel SNG s sodelovanjem Valerije Silove in je pomnožen še z gojenci Igralske šole SNG. Režiser »Šagre« je Jože Babič, lektor Modest Sancin, scenografa Jože Cesar in Vladimir Rijavec, scensko glasbo je napisal Oskar Kjuder.

S krstno predstavo »Šagre« je SNG v Trstu otvorilo letošnjo sezono in jo je potem z velikim uspehom uprizorjalo po okoliških vaseh. Povsod so bile vstopnice

Novе revije

PROTEUS, štev. 2

Iz vsebine:

CLANKI — Igor Tavčar: Beljakovina in bolezen (3 slike 1 tabela), Pavel Kunaver: Ledene sveče v kraških jamah (4 slike), Jan Carnelutti: Novi red med žuželkami: Zeugloptera (3 slike), Miroslav Kalinik: Hlajenje človeka (1 slika), ODMETI — N. Vukelič: Jožetu Trobodu v spomin, L. Cermelj: Odkrili so tudi antinevtrino, dva višinska rekorda, Radijski valovi od Marsa. Drobne vesti — J. Hadži: Lep primer konvergentnega razvoja (3 sl.), Ruska raziskovanja Arktičnega morja, Eksperimentalno vplivanje na razvoj volkov pri mravljah; L. Cermelj: »Saliva fizika«, Se o umetnosti satelitih, Merjenje težnosti v velikih morskih globinah, Ali plava trda zemeljska skorja na plastični magneti? J. Ukmar: O pomenu in rasti trav. ZA BISTRE GLAVE.

SODOBNA POTA, štev. 9

Iz vsebine:

Stane Kavčič: Nekateri problemi kulturnozabavnega življenja v družini Svoboda, Roman Albreht: Zapiski z Mednarodnega seminarja za ekonomsko vzgojo delavcev, David Diop — V. Tauber: Poziv v boj, Maksim Gorki — C. S.: Kmetje in vojaki, Leon G. Damas — V. Tauber: Vjudo obnašanje, Rene Depestre — V. Tauber: Črna ruda, Saš Čvartke: Racionalizacija dela in človek, Zoran Naprudnik: Svoboden pristop v ljudskih knjižnicah, Veno Pilon, Leon G. Damas — V. Tauber: Prišli so, Franjo Jakohel: Sola za odrasle v Celju, David Diop — V. Tauber: Tisti, ki je vse izgubil, Darinka Mauser: Naši gledališki amaterji v Nemčiji, Peter Dornik: Na prvi stopnici, Bogo Komelj: Knjižničarstvo v Beli Krajini, Stanka Godnič: Govorica molka, Božidar Horvat: Predorje, Lojze Filipič: Pred novoletno jelko — Igre za otroke in mladino; Repertoarni svetovalec, Za knjižno polico, Belečke iz organizacije.

DRUGI LETNIK SLOVENSKE JEZIKOVNE REVIE

Pred kratkim je prišla iz tiska prva številka drugega letnika slovenske revije Jezik in slovstvo. V prvem letniku svojega izhajanja se je revija dovolj utrdila in si pridobila simpatije slovenske kulturne javnosti. Letos je preneslo uredništvo svoj sedež iz Maribora v Ljubljano, kar bo omogočilo bolj redno izhajanje. Nova številka prinaša vrsto zanimivih prispevkov s področja lingvistike in literature.

PRVI JUGOSLOVANSKI KNJIŽNI SEJEM

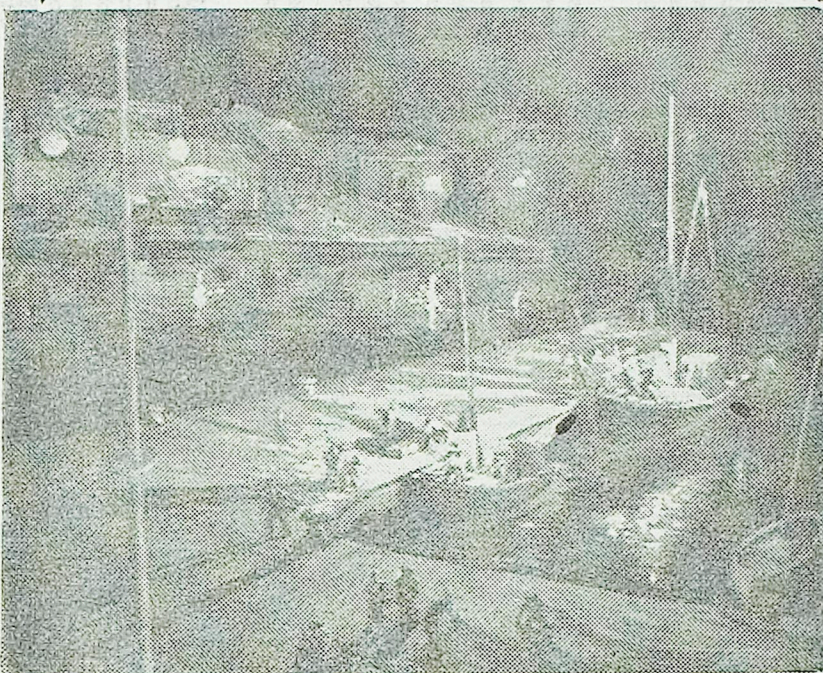
Pod pokroviteljstvom predsednika republike Josipa Broza-Tita so svečano odprli preteklo soboto v Zagrebu prvi jugoslovanski knjižni sejem. Jugoslovanske založbe so na sejmu razstavile okrog 12.000 knjig, ki so izšle po osvoboditvi. Tuje založbe razstavljajo predvsem strokovno literaturo. Značaj sejma je kulturni in propagandni. Na sejmu so vsi jugoslovanski izdajatelji znižali ceno svojim izdajam za približno 10 %.

USPEH SLOVENSKEGA AMATERSKEGA FILMA

V Beogradu se je končal IV. festival amaterskega filma. V kategoriji eksperimentalnih filmov je dobil prvo nagrado, zlati kip »Zmagovalca«, Boštjan Hladnik iz Ljubljane za film »Pravilica o ljubezni«. To je zdaj že tretje priznanje temu ustvarjalcu in njegovemu filmu.

UMETNIŠKA FOTOGRAFIJA V LJUBLJANI

Zveza fotoamaterjev Slovenije je pripravila veliko mednarodno razstavo umetniške fotografije v Ljubljani. Razstava bo odprta od 1. novembra do 1. decembra letos. Na njej sodelujejo fotoamaterji iz ZDA, Kitajske, Pakistana, Vietnama in vseh evropskih držav. Posebna žirija je od poslanih 2323 del izbrala 432 fotografij. Skupinsko »Puharjevo nagrado« pa je podelila fotoklubu »Soproniu« iz Budimpešte. Zlato medaljo za črnbelo fotografijo in medaljo za barvno fotografijo sta prejela Nemca Boem in Harrey, za diapozitive in za sterediapozitive pa Američana Murray in Adams. Razen tega je žirija priznala še več srebrnih in bronastih medalj ter diplom.



Rafael Nemec: Noč v Rovinju (olje 1953)

LEPI OBETI ZA PRVO SEZONO

Polpoklicno gledališče v Novi Gorici

Ko je bilo pred sedmimi leti ustanovljeno prvo poklicno gledališče za Slovensko Primorje v Postojni, so mislili, da se bo sčasoma preselilo v Novo Gorico. Toda po združitvi koprskega, postojnskega in sežanskega okraja se je po sporazumu med goriškim in koprskim okrajem gledališče preselilo v Koper, ki mu je lahko nudil gledališko dvorano in boljše možnosti razvoja.

Čeprav je Gledališče Slovenskega Primorja iz Kopra še vedno namenjeno vsej Primorski, vendar ne more zaradi preobsežnega področja delovanja zadostiti vsem po-

trebam. To je bil eden izmed razlogov, da se je na Goriškem rodila želja po lastnem gledališču. Goriški amaterji so s svojimi uprizoritvami naleteli pri občinstvu na veliko razumevanje, pri delu pa na težke ovire: igralci in gledališka hiša. Posebno pereče je bilo drugo vprašanje, ki je zaviralo željo mladega ansambla — ustanoviti polpoklicno gledališče. Na pomoč je priskočil okraj in investiral 8 milijonov dinarjev za adaptacijo kinodvorane v Solkanu. Upali so, da bodo lahko otvorili sezono že 15. oktobra, vendar so morali ta datum premakniti, ker dela še niso končana. Zdaj računajo, da bo prva letošnja premiera 17. novembra.

Novo sezono bodo v Gorici začeli z Linhartovo veseligrjo »Veseli dan ali Matiček se ženi« v režiji Janeza Lavriha. Premiera bo v okviru gledališkega tedna, ki je namenjen proslavi 200-letnice Linhartovega rojstva. Obenem bo to prva predstava v prenovljeni gledališki hiši. V tem tednu pa bodo gostovala v Gorici še gledališča iz Tolmina, Jesenice, Sentjakevsko gledališče iz Ljubljane in Gledališče Slovenskega Primorja iz Kopra.

Okvirni program goriškega polpoklicnega gledališča za sezono 1956-57 obsega razen »Matička« še tale dela: Puget »Srečni dnevi«, De Filipp »Ni res, pa le verjamem«, James »Dedinja«, Sheridan »Sola za obrekanje«, Calderon »Dama škrt« in Mahnič »Večer v čitalnici«. Vodstvo gledališča računa, da bodo nastopili v Gorici tridesetkrat, petdeset predstav pa bodo dali v večjih središčih okraja. Za nove igralce je uprava gledališča razpisala avdicijo, na kateri je sprejela več članov. Za občinstvo so razpisali abonma, na katerega se je odzvalo precej Goričanov. Obnovljeno gledališče bo lahko sprejelo 230 gledalcev.

B. T.

POSVETOVANJE JUGOSLOVANSKIH GLEDALIŠČ

Na beograjski konferenci predstavnikov vseh gledališč Jugoslavije so sestavili okvirni program in ga predložili Zveznemu izvršnemu svetu. Vrsta točk je zajela kompleksno problematiko jugoslovanskih gledališč in gledaliških ljudi. Konferenca je tudi sklenila, da se ustanovi jugoslovanski gledališki časopis, ki bo obravnaval vse probleme jugoslovanskih gledališč in poročal o njihovem delu. Udeleženci so se sklenili, naj bi bila taka posvetovanja vsaj dvakrat na leto.

PISATELJ JOSIP RIBIČIČ SEDEMDESETLETNIK

Preteklo soboto je minilo sedemdeset let, odkar se je v Baški na otoku Krku rodil znani slovenski mladinski pisatelj Josip Ribičič. Po dovršenem učiteljsku v Kopru je vzgajal mladi rod na Goriškem in v Trstu. Bil je urednik mladinskega lista »Novi rod« v Trstu, »Našega roda« v Ljubljani (kamor se je zatekel, ko so ga pregnali fašisti), po vojni pa urednik »Cicibana« in »Pionirja«. Glavno njegovo delo pa je bilo pri Mladinski matici, ki je med obema vojnoma skrbel za dobro mladinsko literaturo. Ribičič je tudi sam mnogo pisal in izdal okrog 30 knjig za otroke.

Z. L.

Novitete na knjižni polici

BOGATA IZBIRA ZA RAZLIČNE STAROSTNE STOPNJE OD CICIBANA DO DORAŠČAJOČEGA ČLOVEKA

Izdajanje mladinske literature je ena najodgovornejših nalog. Vse naše slovenske založbe imajo vsako leto v svojem programu tudi kako mladinsko delo, toda to je več ali manj priložnostno. Načrtno goji to panogo mariborska založba Obzorja s svojo zbirko »Pravilica« in »Bilo je nekoč«, predvsem pa seveda založba »Mladinska knjiga« v Ljubljani s svojimi številnimi zbirkami kot so »Čebelica«, »Cicibanova knjižnica«, »Knjižnica Sinjega galeba«, »Globus«, »Kondor« in »Mladinska knjiga«. Pred kratkim je poslala Mladinska knjiga na tržišče številne novitete, ki so ponovno dokazale široko in moderno pojmovanje mladinske literature te naše renomirane založbe.

Začnimo pri najmanjših, pri cicibanah. Njim sta namenjeni dve zbirki: »Čebelica« in »Cicibanova knjižnica«. Nista pa namenjeni samo njim v veselje, ampak tudi staršem in vzgojiteljem v pomoč. To so knjige, ki tvorijo prvo knjižno polico našega predšolskega otroka in tistega, ki je že začel spoznavati šolsko modrost. Med temi novitetami sta dve knjigi izbora Zupančičevih mladinskih pesmi z naslovom PESMICE in CICIBANOVE PESMICE. Pesmi so tiskane na trdne papirje, z učinkovitimi ilustracijami Marlenke Stupičeve. Izpolnile bodo vrzel v pomanjkanju kvalitetnih domačih slikanic, za mlade večje otroke so pesmi Grigorja Viteza s skupnim naslovom PREPELICA. Izšle so v prevodu Janeza Menarta in preprosto domiselniimi ilustracijami slikarke Vesne Borčičeve. Otroka popelje v fantazijsko in basensko prirojen svet živali in narave.

V knjižnici »Čebelica« sicer prevladujejo pravilni motivi, vendar najdemo tudi nepravilne motive iz domače in tuje ljudske književnosti, ki je prav tako prava hrana za mlada srca. Med te spada tudi tematika iz narodnoosvobodilne borbe. Drobna knjižica BELKO, delo hrvatske mladinske pisateljice Andjelke Martičeve, nam pripoveduje zgodbo o partizanskem piščku Belku in njegovemu gospodarju, kurirju Mladjani iz Slavonije. Prevod je delo Janeza Gradinskega, ilustratorka pa je hrvatska slikarka Vesna Borčič — Bernardi. Druga knjižica »Čebelice« vsebuje dve partizanski povesti: MALI SMOLČEK in HLEBČEK KRUHA. Tehno in prizadeto napisani zgodbi pesnika in pisatelja Venceslava Winklerja z ilustracijami Staneta Kumra, akademskega slikarja doma iz Trsta.

Slovenska knjiga za otroke ima za seboj bogato tradicijo. Ne samo zaradi številnih književnikov, ki so jo ustvarjali, ampak tudi zato, ker je izšla iz ljudskega izročila. Ljudsko izročilo je prikrojilo v pravljice in pripovedke vse tisto, po čemer so ljudje hrepeli in česar so se bali. Navadno pa odkriva ljudska pripovedka čas in dogajanje v kakem kraju bolje kot katerakoli zgodovinska razprava. Mnogoštevilne in še močno zakoreninjene so pripovedke v naši Beli krajini. »Kakor je lepa belokranjska narodna noša in zanimiva ornamentika belokranjskih pisanic, tako so lepe in žive tudi belokranjske pripovedke,« pravijo poznavalci. Te pripovedke je zbral in priredil za tisk Lojze Zupanc, izdala pa Mladinska knjiga pod skupnim naslovom ZAKLAD NA KACURJU. Ilustracije je prispeval Maksim Gaspari.

Pravljice so namenjene vsem bralcem brez starostne razlike. To naj bi bilo pravilo, prav gotovo pa velja za novo knjigo Mladinske knjige PRAVLJICE ZA VELIKE IN MALE OTROKE nemškega pisatelja Fridricha Wolfa. Ta avtor sodi v vrsto naprednih pisateljev, ki so imeli na svojem praporu zapisana gesla proti licemerstvu, nazorski mlačnosti in strahopetstvu. Knjigo je ilustrirala Ančka Gošnik, pravljice pa je zelo lepo prevedel Milan Šega.

Mladinska knjiga ima menda med vsemi slovenskimi založbami najmanj skrbi s tem, kako bo spravila svoje knjige v promet. Se najbolj pa velja to za knjige knjižnice »Sinjega galeba«, ki je namenjena šolski mladini od osmega do šestnajstega leta. Zdaj je izšla 34. in 35. knjiga te zbirke, in sicer prva dva zvezka trilogije BOBRI pisatelja Janeza Jalna

— SAM in ROD. Mlade bralce izčrpano seznanja avtor s svojim privlačnim in zanimivim načinom pripovedovanja z življenjem starih barjanskih mostiščarjev, ki se potem preselijo na rodovitna tla ob robu Panonske nižine.

V zbirki potopisov, monografij, dnevnikov in življenjepisov starih raziskovalcev »Globus« je izdala Mladinska knjiga Kuninovo delo o portugalskem zavojevalcu Indije VASCU DA GAMI. To ni samo življenjepis enega najbolj znanih pustolovcev, ampak je tudi izsek iz zgodovinskega dogajanja velikih odkritij, drznih podvigov in brezobzirnih zavojevanj tujih dežel. Vzporedno s tem opisuje pisatelj tudi usodo drugih zavojevalcev: Kristofa Kolumba, Pedra Alvareza Gabrala, ki je odkril Brazilijo, in znanega pomorca Fernanda Magelana. Kuninovo delo je prevedel v slovenščino Bogomir Stopar.

Izšel je tudi 3. in 4. zvezek zbirke »Kondor«, ki ima nalogo nuditi izbor domače in tuje literature; poznati jo mora vsakdo, ki hoče imeti najnunjšejo izobrazbo. Zdaj sta izšli v ponatisu deli, ki sedita med vrhove domače in svetovne klasike. To sta Cankarjev KRIZ NA GORI (redakcija besedila, spremna beseda in opombe Boris Merhar) in Homerjeva ILIADA v prevodu Antona Sovreta. Obe knjigi poživljajo lepe slike, prvo barvne reprodukcije naših impresionistov, drugo pa večinoma kopije risb s starih grških vaz. V Iliadi je prevedenih osem spevov, in sicer I., VI., IX., XI., XVI., XVIII., XXII. in XXIV. Prevodu je dodan slovarček, krajši opis Homerjevega dela in kratka vsebina vseh spevov Iliade.

Mariborska založba Obzorja izda pri nas poleg Mladinske knjige največ mladinske literature. Pravkar sta izšla 6. in 7. zvezek zbirke »Bilo je nekoč« povesti Oskarja Hudalesa GRADOVI PADAJO IN POT V NEZNANO. Obe povesti imata zgodovinsko ozadje, prva čas kmečkih uporov na Slovenskem, druga pa potovanje raziskovalca Vasca da Game po pripovedovanju mornarja Radovana iz Dubrovnika.

Nedvomno predstavljajo vse te izdaje v zadnjem času bogato izbiro mladinskih knjig za vse starostne stopnje — od cicibana, njegovega sveta pravljic in slikanic, pa do doraščajočega človeka, njegove želje po napetih pustolovčinah in potrebe po znanju.

Ob občnem zboru Društva prijateljev mladine v Piranu

Lepa bilanca enoletnega dela

»Društvo prijateljev mladine« je najmlajše društvo v Piranu, saj je staro šele eno leto in nekaj dni. Toda že bilanca našega enoletnega dela je pozitivna, dvakrat pozitivna, če pomislimo, da smo morali premagati vrsto težav, ki so najbolj jedrnatno izražene v ljudskem reklu: Vsak začetek je težak! Razen tega pa je lani naše delo za več mesecev zavrl najprej hud mraz in nato spomladi še epidemija.

»O opravljenem delu pa naj spregovore številke!...« tako je začela svoje poročilo na občnem zboru DPM v Piranu, dne 28. oktobra, predsednica tov. Zadnek Narda.

Nato so sledile suhoparne, a zelo zgovorne številke, ki pričajo, da je piransko DPM s svojimi 180 člani opravilo v prvem letu kljub težavam veliko in važno delo. Krepko je poseglo v vsa področja vzgoje in prispevalo lep delež k izboljšanju družinske vzgoje in k popularizaciji napredne pedagoške misli med starši, organiziralo vrsto prireditvev za otroke in s sodelovanjem na konferencah, v šolskih odborih, v svetih pri ObLO in v upravnih odborih društev in organizacij doseglo, da so o vzgojnih problemih razpravljali v okviru splošnih družbeno-političnih problemov našega mesteca.

DPM bodi staršem pomočnik in svetovalec pri dobri, napredni družinski vzgoji! V ta namen je društvo organiziralo 14 vzgojnih ter zdravstvenih predavanj za starše, in to ne samo v Piranu, temveč po dve v Sečovljah in Portorožu in eno v Strunjanu. Predavanja je poslušalo nad 700 staršev. Ustano-

vili so tudi vzgojno posvetovalnico, ki pa je morala po treh mesecih prenehati z delom, kajti komaj tri matere so iskale v njej vzgojnih nasvetov. Letos nameravajo podrobneje razložiti pomen in naloge take ustanove. K izboljšanju družinske vzgoje so prispevali tudi roditeljski sestanki, ki so jih organizirali prosvetni delavci — člani DPM, saj je bilo samo za starše šoloobveznih otrok v Piranu lani 30 takih sestankov.

Veliko skrb je lani društvo posvečalo pionirski organizaciji, ki naj predvsem prispeva k idejno politični vzgoji najmlajših državljanov in vzgaja v njih tiste družbeno-moralne lastnosti, ki so potrebne bodočemu delavcu in upravljalcu. Zato je DPM že v prvem mesecu dela ustanovilo v Piranu pionirski odred in 29. novembra sprejelo vanj 170 slovenskih in italijanskih cicibanov. Požrtvovalne članice, ki so žrtvovalle ure in ure svojega časa za pripravo te izredno priručne otroške manifestacije, so bile bogato poplačane za trud, ko so videle 170 parov žarečih očk pod čepicami z rdečo zvezdo ter ganljivo resne obrazke otrok ob prisegi pred pionirsko zastavo.

Delo krožkov so lani prekinile razne težave, zato pa so letos že začeli z delom krožki za ručno delo, strelski, baletni in risarski krožek. Prav tako je DPM sklenilo urediti v Piranu pionirsko mizar-skodelarsko delavnico. Za pomoč je društvo zaprosilo ObLO in naše delovne kolektive, ki naj bi za delavnico prispevali potrebno orodje in odpadni material. Upajo, da bodo mogli delavnico izročiti pionirjem kot novoletno darilo.

Društvo je dalo tudi pobudo za posebne mladinske prireditve ob naših praznikih, ki so po vsebini prirejene za otroke in mladino. Takih prireditvev so imeli lani 7 in so lepo uspele.

V okviru DPM dela tudi lutkovno gledališče pod vodstvom požrtvovalne tovarišice Elizabete Koman. V tem letu so imeli 13 pred-

stav, ki si jih je ogledalo nad 1000 otrok. Društvo se trudi, da bi našlo vsaj še nekaj sodelavcev-lutkarjev in bi tako postalo gledališče stalno, ki bi imelo svoj redni repertoar in bi zabavalo otroke vsaj dvakrat na mesec.

Da bi nudili mladini in pionirjem čim več dobrih mladinskih filmov, so organizirali z upravo kina nedeljske matinee, a so po dveh predstavah zaradi epidemije morale prenehati — toda v kratkem nameravajo z njimi ponovno začeti. Kako preprečiti ogled vzgojno škodljivih filmov pri sedmih predstavah — tega pa še niso rešili, kajti vsi predlogi DPM zadenejo ob večno isti argument: gospodarski račun tega ne bi prenesel! — žal se vzgojna škoda ne da izraziti v — za mnoge edino prepričljivi — denarni obliki.

Se in še bi lahko navajali podatke iz poročila. Skupno je bilo lani v Piranu okrog 40 prireditvev za otroke — lep del jih je organiziralo DPM. Le to je škoda, da je v tem delu premalo načrtnosti in sistematičnosti, da mesece trajajoči »kulturni suši« sledi teden, v katerem je otroških prireditvev preveč. Samo v letošnjem »Tednu otroka« je bilo za pionirje devet prireditvev, ki se jih je udeležilo nad 300 otrok. Navadno služi za izgovor pomanjkanje sredstev, toda letošnji Teden otroka je pokazal, da se da tudi z majhnimi sredstvi nuditi otrokom, tej najbolj hvaležni publikii, marsikaj.

To je samo del opravljenega dela, kajti nismo še omenili, da so članice DPM obiskale in obdarile v Tednu otroka nad 200 otrok v vrtcu in v bolnici v Piranu ter v Zavodu za gluho mladino in v domu »Elvire Vatovec« v Portorožu. Prav tako nismo povedali, da so izvedli nabiralno akcijo in zbrali blizu 20.000 din za nabavo šolskih potrebščin potrebnim učencem in dijakom, da so pobrali članarino in pridobili 54 novih članov, da so izvedli med ženami anketo, ki naj pokaže želje in potrebe.

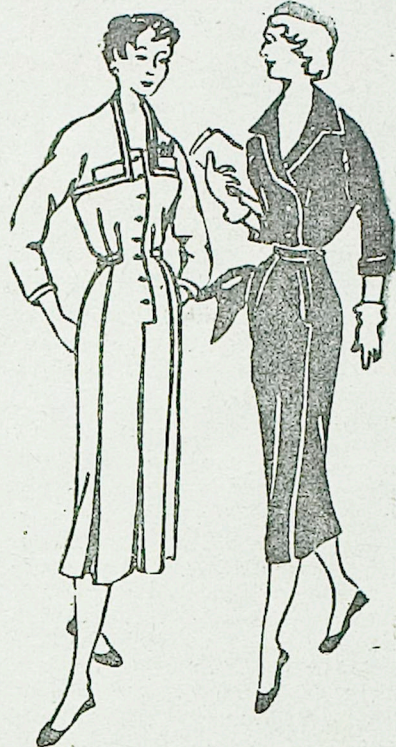
To je izvleček iz poročila, ki opravičuje izjavo, da je bilanca dela DPM v prvem letu pozitivna. To so priznali tudi vsi, ki so na občnem zboru posegli v razpravo in podprli načrte društva, zlasti o se zavzeli za obe nujno potrebni ustanovi: dnevni dom in šolsko kuhinjo. Proračun za dnevni dom, ki ga je društvo predložilo ObLO, je na videz velik (okoli 700.000 din), toda dejstvo je, da plačuje ObLO znatno večjo vsoto za kakih deset otrok, ki jih je moral poslati v domove za moralno ogrožene otroke. Proračun pa predvideva, da bi v dnevnem domu našlo v izvenšolskem času okoli 80 otrok potrebno nadzorstvo pri učenju in razvedrilu. Tu je treba samo preračunati in videli bomo, da je preprečiti vzgojno škodo mnogo, mnogo ceneje, kakor jo naknadno popravljati.

Številke o zdravstvenem stanju piranskih otrok, ki jih je navedla medicinska sestra Francka Urek, pa so zgovorno podprle potrebo po šolski kuhinji, ki naj bi dajala vsem šolskim otrokom dopoldansko malico, otrokom zaposlenih mater pa še opoldanski obrok. To je najuspešnejši in najhitrejši način, da zmanjšamo število slabo hranjenih in anemičnih otrok, ki jih je po letošnjih zdravstvenih izvidih — precej.

Prav tako bo treba izpolniti prošnjo pionirjev, ki so poslali na občni zbor svoje predstavnike, da so se DPM z lepim šopkom nageljnove zahvalili za lansko delo, zraven pa pritaknili svojo veliko željo: »Prosimo, uredite nam v Piranu športno in otroško igrišče! Ne igramo se radi na ulicah, a igrišče nimamo. V zahvalo se bomo še pridneje učili.«

Obljubili so jim in obljubo bo treba izpolniti.

Omenimo naj še to: materialna baza piranskega DPM je še skromna, vendar je skrbno gospodarjenje, pomoč ObLO in nekaterih organizacij in podjetij le ustvarila osnovne pogoje za delo. Po letošnjih uspehih pa bodo brez dvoma še lažje dosegli pomoč in podporo vseh, ki jim je vzgoja naših otrok in njihova lepa mladost pri srcu. Brez dvoma bo novi odbor začeto delo v prihodnjem letu že lažje in z večjo vno nadaljeval. N. -k



TOLČENA SMETANA IZ MLEČNEGA PRAHU

20 dkg mlečnega prahu, 20 dkg sladkorja, 7 dkg moke, 1 liter vode.

Moko, sladkor in mlečni prah zmešamo in k vsemu polagoma prilivamo vodo in mešamo, da je lepo gladko. Nato postavimo posodo v večjo posodo z vrelo vodo in zavremo. Ohlajeno zmes stepamo z metlico tako dolgo, da se speni.

SADNI KOLČAK

Vzemi: 30 dkg bele moke, 8 dkg masla, 10 dkg sladkorja, eno celo jajce, zavojček pecilnega praška, za noževno konico soli in toliko mleka, da se napravi testo.

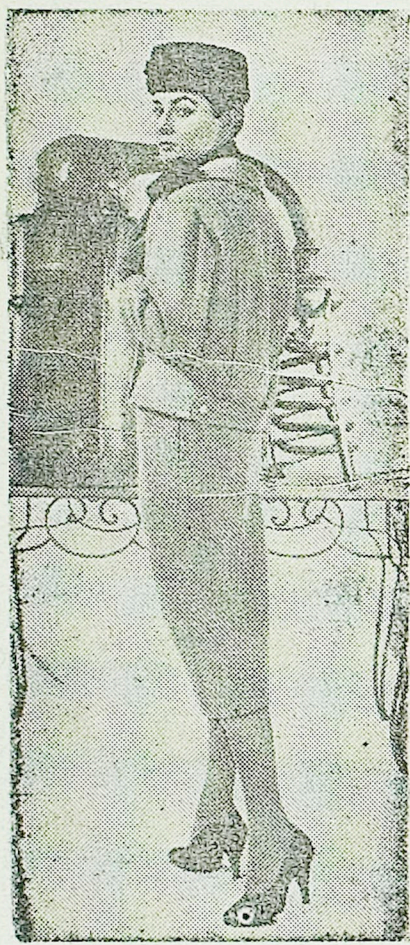
Dve tretjini testa razvaljamo in ga položimo v pekač. Nanj razvrstimo silve, potem ko smo jim odvzeli kosti in vse skupaj potresemo s sladkorjem. S preostlim testom napravimo svaljke, s katerimi prekrijemo v obliki mreže testo v pekaču. Nato pečemo kolač v vroči pečici, dokler ne zarumeni.

vprašanje delovne discipline. Vsak posameznik je kolesce v velikem stroju napredka. Da pa bo lahko res vsak posameznik dobro delal, ni dovolj le njegova zavest, potrebne so tudi materialne osnove. In žene — delavke so tiste, ki bodo razen svojega poklicnega dela opozarjale in pomagale pri ustanavljanju delavskih zvez, se zanimale za potrošnjo alkoholnih pijač, predlagale ustanavljanje mlečnih restavracij in podobno.

Poseben problem v Ilirski Bistrici je nezaposlenost nekvalificirane ženske delovne moči. Treba bo najti izhod. Kdo ga bo, če ne žene same? Predlagale so ustanovitve župkarske šole, ki bi mnogim nudila dober zaslužek. Poleg tega pa bi po posameznih tovarnah pregledali možnosti zaposlitve žena pri lažjih delih.

Pred očmi zbranih žena se je vrstila še kopica drugih problemov, konkretnih nalog: iniciativa za povečanje šolskih prostorov, ki nikakor ne zadoščajo več, povečanje prostorov Glasbene šole, olepšanje mesta (gojenje lončnic, odstranitev gruča, novi nasadi, gredice), širjenje knjig in revij Naša žena, včlanjenje v kmetijske zadruge, gospodinjski tečajji, šolske kuhinje za oddaljene otroke itd.

Teh problemov najbrž ne bi bilo nikoli konca, zato se ustavimo le pri najvažnejšem — politični vzgoji naše žene. Človek se ne more preobrniti preko noči, ne da se z zakonom sieti kopreno preteklosti, kot so z zakonom odpravili fevdalstvo v Makedoniji in Bosni, treba je vztrajnega dela, prikazovanje preteklosti in prihodnosti, konkretnih primerov, pa se bo slednja izmed naših žena otrešla sence preteklosti in odločno stopila na pot graditve socializma, stopila na pot, prišla za reke svoje otroke in jim dejala: »Vidite, tu gre naša pot — naša in vaša — nas vseh. Nihče nas ne bo zavrnil s poti, kajti v nas je trdno prepričanje, da je prava, saj vodi k sreči in blagostanju vsakega posameznika, vsega našega naroda in vseh naprednih ljudi sveta.« N. K.



Zimski kostum iz debelega tweeda

Novi revije in knjige

Dr. DRAGA ČERNELIČ in dr. FRANC ROSTAHER: MOJ OTROK

Mariborska založba Obzorja je izdala preprosti priročnik za mlade mamicice. V knjižici so poglavja o nosečnosti, porodu in otročnici, pa tudi o negi in prehrani novorojenčka, dojenčka, malega, predšolskega in šolskega otroka. Posebni sestavki so posvečeni otroškim boleznim in prehrani bolnega otroka. Knjižica materi tudi svetuje ravnanje pri nezgodah in govori o izvajanju raznih zdravniških predpisov. V knjižici je mnogo risb, kajti avtorja sta bila mnogi, da si večina ljudi laže zapomni stvari, če jih vidi narisane. Knjižico je opremil in ilustriral akademski slikar Janez Vidic.

NAŠA ŽENA, štev. 10

Iz vsebine: Dr. Fran Novak: III. kongres ginekologov in porodničarjev FLRJ, Nina Vidovot: Zločin pod Kočjo, Dr. Damijana Bebler: Kako preprečujemo nalezljive bolezni, Dr. Ivan Pavšić: Vnetje ženskih spolovil, Nina Vidovot: Vilma Bukovcova, Aldous Huxley: Gocendski smehljaj (roman v nadaljevanju), Mednarodni pregled, Žene po svetu, S filmskega platna, Mednarodni kongres pomniki, Kozmetika, Zdravniški odgovori, Gospodinjstvo, Moda.

Ustanovni občni zbor ženske organizacije

Društvo naprednih žena tudi v Ilirski Bistrici

Uradnica Stana je vstopila v kuhinjo. Pol ene je ura. Sedaj mora hitro pripraviti kosilo za moža, ki pride ob dveh, pa za otroke, ki so že lačni. Najmlajši je v otroškem vrtcu in se vrne šele ob štirih — to je sreča. Božo hodi v gimnazijo. Moral bi biti že doma, pa ga še ni. Kdo ve, če se zopet ne klati kje? Marica bo prišla zdaj, zdaj. Danes imajo ročno delo. Do tega ima posebno veselje. No, da bi tu še bila čipkarska šola, kot je bila včasih, to bi bilo nekaj zanjo. Lepo bi zaslužila, pa še doma bi lahko ostala.

Vse to razmišlja Stana med tem, ko pripravlja kosilo. Pohitej mora. Popoldne bo še oprala, kar si je pripravila, saj je čas tako kratko odmerjen, zvečer pa bo šla na ustanovni občni zbor Društva naprednih žena. Čeprav ima toliko dela, se navsezadnje veseli tega. Od leta 1952, ko je prenehala organizacija APŽ, se ni čutila več tesno povezane z drugimi ženami, s splošnimi potrebami rojstnega mesta, z razvojem v državi in s svetovnim dogajanjem. To in ono se je pač pogovarila z znankami, sodelavkami, druge izvedela iz časopisa, pristopila, kjer so jo rabili — vendar je ostala nekako ob strani.

Verjetno se ni samo njej godilo tako, ampak veliki večini žena — zato je tudi vzklikala želja, ustanoviti društvo, ki bi zbralo napredne, predane in delavne žene, društvo, ki bi obravnavalo njihove potrebe, potrebe družin in skupnosti — postavljalo skupne naloge.

Polagoma so se zbirale v dvorani in zasedale mesta. Negotovost, razdvojenost, pričakovanje, navdušenje — vse si lahko bral v očeh. Dekoracija odra je bila lepa — to je še nekoliko dvignilo razpoloženje.

Potem pa so poslušale besede — ne izmišljene, pač pa besede, ki so zrasle iz dejstev preteklosti in besede, ki so govorile o dejanjih prihodnosti.

Žena, nekoč neenakopraven član družbe — v javnih vprašanjih ji je bilo ukazano molčati, pri delu dovoljeno le trpeti, ne pa tudi zahtevati, v družini skrbeti, ne pa uživati sadov truda. Stala je na svojem mestu s sklonjeno glavo, močan steber družbe, ki pa ga je vladajoča plast spretno zavijala v tesno, da je lahko zanikala njegov obstoj. Prišla je viharna doba NOB in žena — tako dolgo sklonjena — se je vzravnila, dvignila roko in udarila skupno z možem: »Predolgo že stojimo na tej zemlji, preveč trpljenja je že šlo preko nas in nje, da bi jo sedaj dobili v last vi, požrešni tuječi!« Močan steber je vzdržal in po letu 1945 ga je prvič osvetlila luč — ženi so priznali popolno enakopravnost.

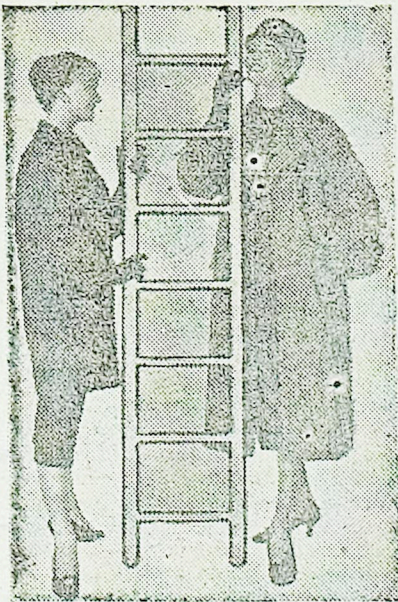
Pred njo se je odpiralo široko področje — delo doma, v tovarni, v političnih organizacijah, v številih ustanovah. Posegala je v tok javnega življenja, ga preusmerjala in vodila skupno z možem. Njeno sodelovanje je postalo tako neposredno in enakovredno, da je odpadla potreba posebnega ženskega društva kot politične organizacije. Žene so se popolnoma zlele z glavnim tokom.

Vendar so nekatera dela, posebno vprašanja, ki zanimajo predvsem ženo — mater, ženo — delavko. Od tod potreba po društvu, ki bi združevalo žene v delu in stremljenju za izboljšanje življenja.

Morda bi se najprej ustavili pri vzgoji otrok. Šola gradi — toda temelje postavi dom — ako temelji niso trdni, je nevarnost, da se stav-

ba podre. Doma mora otrok čutiti prednost naše socialistične ureditve, ljubezen do naše zemlje, pa si ne bo želel v čudežno Indijo—Koromandijo preko meje, v italijansko taborišča. Pri starejših mora videti pravičen odnos do knjige, ki je učiteljica in prijateljica, pa bo sam rad posegal po njej in ne bo njegova edina želja — najnovejši kavbojski film. Spoznati mora poštenost, odkritost, pa bo odpadlo mnogo bridkih solza v dvorani mladinskega sodišča. Velike so naloge žene — matere.

In dalje? Žena — delavka, ustvarjalni član naše socialistične graditve, njena zaščita pri težkem delu, pravice — v zakonih utemeljene —



Komplet s tričetrtinsko jopo. Tudi pokrivalo je iz istega blaga

V nedeljo je bila v Ravnu nad Piranom odprta kmetijska razstava

Kmečki praznik v Ravnu

(Nadaljevanje s 1. strani)

stave, živinski sejem, razna kmetijska in splošno gospodarska ter druga predavanja po mnogih krajih na področju delovanja sečoveljske kmetijske zadruge, razne razstave itd.

Razen tovariša Klobučarja, predsednika Franca Kralja-Petka in drugih predstavnikov Okrajne zveze iz Kopra, predstavnikov Sveta za prosveto in kulturo pri OLO Koper, predstavnic okrajne Zveze ženskih društev in Zavoda za napredek gospodinjstva, predstavnikov piranske občine itd., so otvoritvi prisostvovali še drugi številni gostje, ki so s tega obiska odnesli najlepše vtise in globoko prepričanje, da je družbeno življenje in gospodarska rast tega okoliša na dobri poti.

Obiskovalci nedeljske prireditve v Ravnu so posebno občudovali skrbno pripravljeno razstavo kmetijskih pridelkov, sadja, vina itd., žene in dekleta pa je najbolj pritegnila gospodinjstva razstava, ki je razen praktične gospodinjstva in kuharske dejavnosti, vlaganja sadja itd., prikazovala tudi okusno opremljene domače koticke — kuhinjo, sobe, posebno pa za različne priložnosti opremljene mize. Moški so se najraje sukali okoli na vozu montirane žganjarne, ki je

bila »v pogonu«, mladina pa je imela največ opraviti s klubom mladih zadrušnikov, ki je bil ta dan ustanovljen. Pričujejo fotografije nekoliko ponazorujejo vzdušje, ki je vladalo na prireditvi v nedeljo. Bili so zadovoljni vsi: tako prireditelji, kot tudi obiskovalci. To zadovoljstvo pa je domačemu prebivalstvu, kmetovalcem ravenskega okoliša, zlasti pa še mladim zadrušnikom, mogočna vzpodbuda za nadaljnje uspešno delo.

KONEC ODKUPA

Na goriškem bodo v kratkem zaključili z odkupom kmetijskih pridelkov. Letos so zelo dobro obrodili predvsem paradižniki, koruza, jabolka in tudi vinska trta. Goriški vinogradniki so letos pridelali okrog 140.000 hektolitrov vina, kar je za 20% več kot lani. Tudi kvaliteta je pri nekaterih sortah boljša od lanskeletne.

VESELE IN ŽALOSTNE IZ CARINSKE SLUŽBE

NA MEJI JE ŽIVO

Bil je prav navaden dan, samo eden izmed mnogih. Avtobus, ki vozi v Trst, je bil domala poln. Kar je človeka najprej zbudilo v oči, je bilo to, da ni nihče odločil svoje prtljage na polico, marveč so jo ljudje držali na kolenih ali pa tiščali na tleh med nogami. Nekateri so bili malce zaskrbljeni, nekateri pa brezbržni, vendar pa so le-ti izstopili še pred blokom. Navsezadnje smo se ustavili pred

zapornicami. Ljudje so planili s sedežev in hiteli pred carinarnico, kjer so se postavljali v vrsto.

Vstopili smo v večji prostor, ki je marsikomu že zelo dobro znan. Za dolgo in nizko mizo so sedeli cariniki. Jeli so prihajati prvi ljudje. Kogar zanima psihologija, bi lahko na njihovih obrazih proučeval vse odtenke človeških občutij. Nihajna vrata so neprestano škripala.

Enolična vprašanja: kaj imate, koliko imate?

Neka ženska razklada po mizi svoje mrežice in torbice, v njih je surovo maslo, steklenica žganja, meso, klobase.

»Koliko ste menjali?«

»Nič.«

»Gospa, potem vam moramo pa vse to zavriniti.«

Kakor je moč spoznati ljudi po jeziku ali njihovem narečju, tako spoznavajo cariniki človeka kar po prtljagi. Marsikdo pride k mizi z odprto in prazno aktovko. »To so največkrat optanti,« pojasni neki carinik, »ti nam delajo najmanj preglastic. Prihajajo k svojim sorodnikom, znancem ali prijateljem, da se pri njih pošteno najedo in poceni napijejo.«

Pravkar je prišel pred mizo starejši možakar; ima velik nahrbtnik.

»Kaj nosite, očka?«

Iz nahrbtnika potegne velikansko prekajeno pleče; tehtalo je svojih deset kilogramov.

»Hm, toliko bi radi nesli? Saj veste, koliko je dovoljeno. Zakaj vam pa bo toliko slanine?«

iz Sv. Antona se je odpeljal v Trst s kolesom znamke Iride, zdaj se pa vrača s kolesom znamke Marcon... Vidite, to je tisto nesrečno kolo. Tu je plomba, kajti damo jo na vsako kolo, ki gre preko meje. Ali vidite, da se poznajo na tej plombi odtisi klešč, razen tega se pa poznajo tudi vzbokline, ki so nastale, ko je skozi plombo s silo vlekel vrvico.

»Kaj boste pa zdaj storili?«

»Za sedaj bomo kolo zadržali, možakar namreč pravi, da mu ga je poklonil brat. Med nami bodi povedano: v Trst se je peljal z kolo ve kakšno »kripo«, da bi jo mogel zamenjati za to kolo. Ko bomo stvar raziskali, bomo pa odločili.«

Nekako takšno je vsakdanje življenje na naši meji pri Škofljah.

O carinikih ste slišali že marsikaj, kaj če bi sedaj še oni spregovorili o vas, pa tudi o sebi.

»Sami veste, da zbijajo na naš račun precej šal,« je rekel šef carinarnice iz Kopra, »nekateri izmed njih so včasih tudi duhovite. Priznam, večkrat grešimo, vendar pa skušamo naše napake vselej sproti odpraviti. Na splošno vam pa lahko rečem, da imamo mi o ljudeh boljše mnenje, kakor pa oni o nas. V večini primerov so ljudje disciplinirani. Res, da nas skuša marsikdo prevariti, vendar pa so prekrški glede na število potovanj skoraj neznatni.

Največja težava pri našem delu je v tem, da so naša delovna mesta tako daleč vsak sebi — od Socerba do Novigrada je naš teren. Razen tega pa je pri nas zelo pereče vprašanje — stanovanja. Nekateri izmed uslužbencev spijo kar na podstrešju carinarnice. Naša služba traja včasih tudi po 24 ur na dan in vendar moramo biti do vsakega enako prijazni in vljudni.

Sem in tja se šušlja, zakaj niso na obmejnih prehodih v Sloveniji nastavljeni cariniki slovenske narodnosti. Na to vam lahko takoj odgovorim: objavili smo že več konkursov za sprejem v carinarsko službo in — nihče se ni prijavil.

Tako nekako se je končal naš razgovor s šefom carinarnice v Kopru.

S. vo — S. sa.

Za dobro voljo

V lekarno se zaleti mlad mož: »Dajte mi hitro kako dobro sredstvo proti zobobolu!«

Lekarnar stopi predenj in brez besed pritiska mlademu oltjemaču z vsake strani po dve močni klofuti.

»Kaj ste znoreli ali kaj!?« zavpije tepen mož.

»Te je zanesljivo najboljšo sredstvo. Boste videli, da vas ne bodo več boleli zobje.«

»Oh, vi osel!« ga nahruti m'adi mož, ko mu je vse brenčalo po glavi, »saj ne bolijo zobje mene, marveč ženo, ki me čaka pred vratil!«



Mladi zadrušniki iz Ravna in okolice so se na prireditveni prostor ob otvoritvi kmečkega praznika pripeljali na kmečkem vozu. Spredaj pa je v dinamični pozi videti dušo celotne prireditve — neumornega upravitelja osemletne šole v Ravnu — tovariša Avgusta Gobjkoviča.

Prva poročila o plovbi »GORICE«

ZAČETEK JE BIL DOBER

V sredo zjutraj smo odpluli proti Kitajski. Skoraj štirinajst dni smo že na morju. Vožnja je enolična in skorajda ne bi mogel pisati o čem drugem kakor o ladji, morju in o galebih. Ko delaš bi bil rad prost, ko si pa prost, pravzaprav nisi prost, ker ne moreš nikamor iti in nima človek kaj početi. Vročina je od dne do dne hujša. Sončimo se, kajti v kabinah je zadržano. V četrtek smo prispeli v Port Said. V mesto ne gremo. Na ladjo so prišli trgovci z vsemogočimi stvarmi; pri njih si more kupiti človek skoraj vse kar si poželi. Obnovili bomo zalogo vode in goriva in nadaljevali pot skozi Sueski prekop, mimo Singapura proti Kitajski. V katerem pristanišču bomo pristali za sedaj še ne vem. Sicer pa naj začnem od začetka.

Po mirni in nič kaj razburljivi vožnji smo prišli v Hamburg. Takoj so nas razmestili v hotel, ki je

v središču mesta. Hamburg ima blizu milijon prebivalcev in je eno najprometnejših pristanišč na severu. V pristanišču je zmerom vse polno ladij, majhnih, velikih, vlačilcev itd. Za 1 DM si je moč ogledati z motornim čolnom vso luko. Vodiči tolmačijo za kaj služijo posamezne naprave, tovorni doki in kam plujejo nekatere ladje, od kod so prišle itd. V mestu je vse polno raznih zanimivosti, kot so zloglasne ulice, igralnice in plesišča. Kakor hitro pogledaš skozi vrata, že te obstopijo natakariji, te vabijo in ponujajo prazno mesto. Na srečlovih lahko zadeneš 10 pfenigov ali osební avtomobil, vendar pa se tvegati ne splača.

Ko smo prevzemali ladjo, je bila majhna svečanost. Udeležili so se je predstavniki podjetja, OLO Koper in naš konzul v Hamburgu. Kmalu potem smo odpluli v Antwerpen. Do mesta je moč priti po reki Šel-

di, na kateri je več zapornic zaradi neenakega vodostaja.

V Antwerpnu smo ostali več dni. Mesto ima močno industrijo, sicer pa je takšno, kakršna so skoraj vsa obmorska mesta. Promet je zelo živahen; po ulicah ropotajo tramvaji, vozijo pa tudi avtobusi; na njih so šoferji hkrati tudi sprevodniki in opravljajo to delo sila spretno.



»Vašo propustnico, prosim!« Kdo ve, kolikokrat dnevno ponovi te besede naš obmejni organ. Slike smo posneli na obmejnem bloku pri Škofljah. Miša v ozadju je sedež italijanske obmejne straže.

Trgovine so odprte do 11. zvečer. Tekstilno blago je največ uvoženo, predvsem iz Italije (v neki veliki trgovini s čevlji sem videl tudi izdelke čevljarske delavnice Luin E., ki ima delavnico nasproti koprské ribarnice).

3. oktobra ob osmih zjutraj smo dvignili sidro. Nad rokavskim prelivom slučajno ni bilo megle. V Biskajskem zalivu je bilo razmehoma mirno, kljub temu pa je bilo morje tolikanj valovito, da je marsikomu razgibalo želodec in prebavo.

Tako se je začelo naše potovanje, ki bo trajalo najmanj pet mesecev.

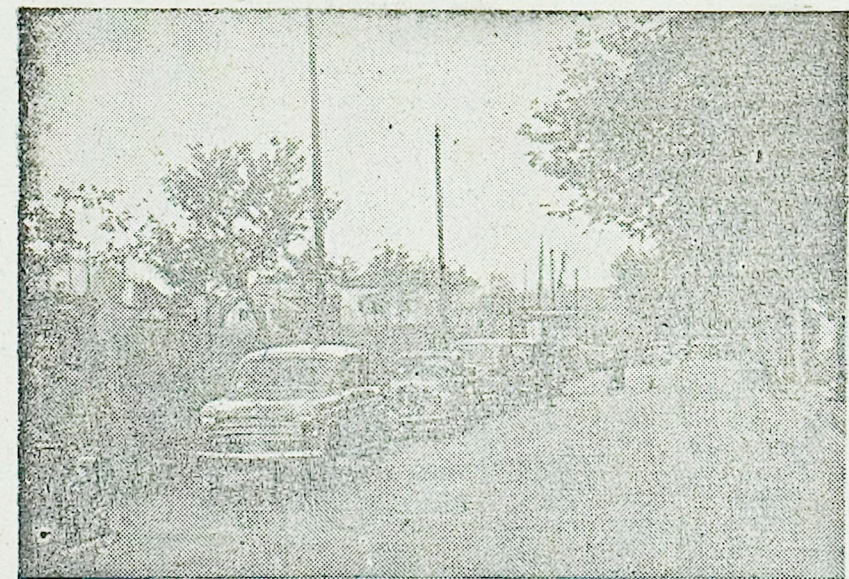
Možakar se je zmedel in rekel prvo, kar mu je pač prišlo na misel:

»Za malico...«

Podobnih anekdot je nič koliko. Tale se je primerila pred nedavnim: Privozil je avto in treba ga je bilo pregledati. Običajno vprašanje: Kaj imate? in običajni odgovor: Nič! Carinik je premeril avtomobilista od glave do pet, nato pa še avto. Prijel je za pokrov nad motorjem, ga dvignil in — ven je prifrčotal puran.

Prišel je carinik, ki je na cesti pregledoval vozila.

»Imam nekaj, kar vas bo vsekakor zanimalo,« je rekel in držal v roki nekakšno papirje. »Nekdo



Običajni prizor z obmejnega bloka pri Škofljah. Kljub jesenskem vremenu gre vsako nedeljo preko državne meje več sto motornih vozil.

Zbori volivcev razpravljajo o gospodarstvu

SEŽANA

Na zadnjem zboru volivcev v Sežani so razpravljali o ukrepih za ureditev estetskega izgleda mesta. Volivci so predlagali zgraditev pločnikov ob glavni cesti in izglasovali priporočilo podjetjem ter ustanovam, da uredijo prostore okrog svojih poslopij. Z odobravanjem so sprejeli ukrep oblastnih organov v zvezi z izvajanjem sanitarno tehničnih predpisov. Kakor je znano, so pred časom zaprli prostore klavnice, ki so bili v neposredni bližini šolskih zgradb. S tem so odstranili zadrževalne in osmravljanje zraka na področju, kjer se vsakodnevno zbira mladina. Vprašanje ureditve prostorov za novo klavnico pa nameravajo rešiti s pomočjo občinskih kreditov iz proračuna za negospodarske investicije.

Na tem zboru so volivci tudi poslušali poročilo o izvajanju občinskega družbenega plana ter o zbiranju in uporabi letošnjih občinskih proračunskih sredstev. Izvolili so tudi predstavnike v šolski odbor osnovne šole, nižje glasbene šole, v šolski odbor nižje gimnazije in v otroški vrtec. I.

VREMSKI BRITOF

V Dolnjih Vremah in v Vremskem Britofu so zbori volivcev razpravljali o gospodarskih in komunalnih vprašanjih obeh vasi. Volivci so med drugim sklenili uvesti poseben krajevni prispevek za popravilo vaških poti. Tako bo do tisti zavezanec, ki se ne bodo dela udeležili, prispevali po 500 dinarjev na dan v sklad za ureditev krajevnih komunalnih potreb. Med razpravo so volivci predlagali, naj bi Občinski ljudski odbor Divača uvrstil nekatere krajeve poti med občinske ceste. Razpravljali so tudi o popravilu starega vodovoda, v šolski odbor pa so izvolili dva člana.

KOZJANE

O izboljšanju prometnih zvez Kozjan z drugimi kraji divaške občine so razpravljali na zboru volivcev. Edina pot, ki vodi v vas iz doline čez potok Padež, je skoraj neuporabna in za njeno popravilo bi potrebovali več milijonov dinarjev. S sodelovanjem Kozjancev, ki bodo s prostovoljnim delom opr-

Nadaljevanje s 4. strani)

Sindikati - vzgojitelji delavskega razreda

odborov sindikalnih podružnic, delavskih svetov in upravnih odborov ter članom ZK v podjetjih. Razen tega pa bodo potrebni periodični politični pregledi, ki bodo dali našim delovnim ljudem potrebno orientacijo glede na posamezne notranje in zunanje politične dogodke, vzbuditi pa je treba tudi večje zanimanje med delavci za kulturno udejstvovanje, kar je prav tako važen činitelj v splošni vzgoji.

VEČ SKUPNE ODGOVORNOSTI

Zaključno besedo je imel predsednik Okrajnega odbora SZDL tovariš Albert Jakopič, ki je med drugim ponovno poudaril, da je sedaj, ko so se sindikati organizacijsko utrdili, potrebno preiti na vsebinski del njihovega programa. To je tem bolj nujno, ker se je pokazalo določeno izkrivljanje nekaterih osnov družbenega plana, kar pomeni, da subjektivni faktor slabo spremlja napore za stabilizacijo gospodarstva. Pri vprašanjih, ki se nanašajo na proizvodnjo, ne smemo pozabiti na strokovno osebo v podjetjih, ker brez dobrega proizvodnega procesa ne bomo dosegli pomembnih uspehov. Boriti se moramo proti oportunizmu, ki se odraža pri uvajanju norm tudi pri nekaterih strokovnjakih, predvsem zato, ker zahteva od njih več dela.

Naloge so velike in pomembne. Pri tem je izobraževanje in vzgoja osnovni pogoj, da bodo znali naši delavci pravilno dojemati probleme in da bodo poznali kompetence organov delavskega upravljanja. To pa ni samo naloga sindikata. Potrebni so skupni programi dela vseh organizacij, predvsem pa več skupne odgovornosti. -iv

vili vsa težaška dela, in z dotacijo ObLO Divača v znesku 30 tisoč dinarjev nameravajo že v kratkem urediti vsaj del poti. Na tem zboru volivcev so tudi sklenili, da bodo zgradili novo brv pri Bibcu. Les za brv je nabavil Občinski ljudski odbor Divača. Razpravljali so tudi o ureditvi pokopališča, žal pa se niso zedinili, da bi razširili vaški vodovod.

PRIZADEVNE ŽENE V SEŽANI

Sežansko društvo za pospeševanje gospodinjstva je že v prvih mesecih svojega obstoja razvilo živahno dejavnost. V septembru je priredilo tečaj za konserviranje sadja ter zelenjave in ustanovilo obrtno podjetje »Šivalnica«. To podjetje bo omogočilo zaposlenim ženskam, da bodo lahko dale v izdelavo ali popravilo obleke in perila tistim ženskam, ki se iz kakršnega koli vzroka ne morejo redno vključiti v proizvodnjo, imajo pa možnost, da doma v prostem času opravljajo šiviljske usluge.

V društvu so včlanjene skoraj vse žene iz Sežane in kažejo veliko zanimanje za napredek društva. Pred kratkim so tudi že sestavile načrt dela za prihodnje mesece. O izvajanju pa bomo poročali kdaj prihodnjič. I.

Koristna pobuda za obnovo sadjarstva

Na seji predsednikov pododborov kmetijske zadruge v Podgradu, v čigar območje spadajo vasi Podgrad, Račice, Podbeže, Sabonje, Starod, Studena gora in Pavlica, so razpravljali o obnovi sadjarstva na njihovem področju. Znano je, da kmetje že več let ne posvečajo

Kaj priporočamo vinogradnikom

1. V bodoče priporočamo sadnjo vinogradov v hribovitih krajih po sodobnih načelih z najboljšimi vrstami trt, to je borgenjo in malvazijo za bela vina, ter refoškom in kabernetom za črna vina.
2. Pozno trgatve.
3. Čim večjo snago pri trgatvi in predelavi grozdja.
4. Čim krajše kipenje tropa belega grozdja, to je največ 48 ur.
5. Daljše kipenje tropa črnega vina, to je okrog 6 dni ob večkratnem vsakodnevnem mešanju tropa.
6. Uporabo čistih kvasnih glivic, ki naj prevladujejo pri kipenju mošta.
7. Močnejše žveplanje grozdja s kalijevim metabisulfitom, to je na kvintal grozdja okrog 10 gramov, ali pa žveplanje mošta pred kipenjem.
8. V bodoče naj kmetovalci prodajo čim več grozdja preko svojih zadrug. Odkupna podjetja pa naj grozdje tako plačujejo, da se kmetu ne bo izplačalo predelavati grozdja v vino.
9. Pred pretakanjem in v vsakem sumljivem primeru naj kmetovalci prinesejo vzorec vina na Kmetijsko zadrugo zvezo v preizkušnjo. A. F.

Gasilski praznik v Hruševju

Prostovoljno gasilsko društvo v Hruševju je v nedeljo proslavilo šestdesetletnico ustanovitve. Najstarejši član tega društva Alojzij Blažek, ki že sodeluje 50 let v tej organizaciji, je orisal zgodovino društva. Omenil je, da so hruševski gasilci doslej sodelovali pri 250 požarih in obvarovali pred uničenjem nepregledne vrednosti.

V počastitev 60. obletnice ustanovitve Prostovoljnega gasilskega društva v Hruševju je postojnska Občinska gasilska zveza poklonila društvu novo motorno brizgalno in odlikovala 16 članov tega društva za požrtvovalno delo. Tako je Al. Blažek prejel zlato značko za 50-letno delo v gasilski organizaciji, šest gasilcev je dobilo srebrne značke za 35-letno udejstvovanje, štirje za 25-letno in pet članov društva bronaste značke za desetletno delo. Ština

SENADOLE

Tudi v Senadolah je bilo na dnevnem redu zbora volivcev vprašanje popravila vaških poti. Da bi to vprašanje čim prej rešili, so sprejeli sklep v uvedbi krajevnega samoprispevka. Izvolili so tudi dva člana v šolski odbor osemletke v Senožečah, ki jo obiskujejo učenci iz Senadol. —er.

DELOVNI KOLEKTIV »PLAME« BO VZTRAJNO NADALJEVAL

prizadevanja za izgradnjo

V soboto zvečer se je v Podgradu sestal na redni letni občni zbor svoje sindikalne podružnice delovni kolektiv tovarne plastičnih mas »PLAMA«. Čeprav je v tem podjetju zaposleno le manjše število ljudi, so lahko z veseljem ugotovili lepe uspehe, ki so jih napravili za razvoj podjetja od dneva ustanovitve tovarne do danes, to je od odcepitve tega obrata od hrpeljske tovarne steklene galanterije. Njihov predmet poslovanja je predelava plastičnih mas za potrebe naše industrije in izdelava ventilatorjev ter raznovrstnih črpalnih naprav.

Delovni kolektiv tega podjetja, ki je edino te vrste v Sloveniji, je sestavljen iz domačinov, ki so žrtvovali vse, da bi tovarna čimprej

»KRAJNA IMENA« — 1876

Natanko pred 80 leti, leta 1876, je izšla v Trstu drobna knjižica: »KRAJNA IMENA V TRŽASKI OKOLICI«, ponatis iz »Edinosti«, v njeni založbi, tiskana v tiskarni »Avstrijskega Lloyd«.

Osemdeset let! Iz dobe boja za slovenske pravice — za gospodarske, kulturne, zgodovinske. Kdo se danes še zanima, ali so krajevna imena

okrog Kopra slovenska ali latinska ali celo italijanska?

Pred osemdesetimi leti so se tržaški Slovenci borili za svoja domača imena, mi pa danes na osvobodjeni zemlji vse preradi pozabljamo, da nam bijejo v ušesa potnjena imena naših prastarih slovenskih krajev.

Samo poslušajmo: Isola (ali ni Izola samo slovensko fonetično uporabljen italijanska Izola?) in Portorose (ali ni Portorož v slovenščini nesmiselna spakedranka?)!

Kdo se je pa doslej sploh boril na Koprskem za rabo starih slovenskih krajevnih imen? Pa če se tudi je, kdo se bori še danes proti navednim in nenavadnim potnjenim krajevnim imenom? Ne bodimo tako navični, saj vemo, da so ti kraji naši. Nekdo je v Slovenskem Jadranu poročal, da je našel starejši in slovensko ime za Portorose (oprostite, toda Portorož ni nič drugega kakor Porto — rose): NARCE. — Za Izolo obstaja v okolici (seveda med neučeni) naziv: IZLA ali IZLA (sem slišal na lastna ušesa in še nisem gluhi, za nas pa je blagovlasneje: Isola, izgovori: Izola. Tudi »Zemljovid slovenske dežele« od Petra Kozlerja iz leta 1853 ima tiskano slovensko obliko za Izolo: IZLA; danes, po več kot sto letih, pa jo pišemo in govorimo s poitalijančenim imenom! Ali je komu izla ali izla pregrdo? Potem, prosim, črtajmo Izlake! Razen tega je bilo ime Izla že v Avstriji uradno priznано in uporabljeno. Sicer pa ima Izla v Dalmaciji sorodnika — to je nepotujeni otok IZ.

Skrajni čas je, da vzamemo, kar je našega! A. M., Izla

Tovariš urednik,

Večkrat potujem z avtobusom podjetja Slavnik na progi Koper—Knežak. Skoraj vsakokrat je ta avtobus prenatrpan in avtobusno podjetje da na to progo le redkokdaj dodatni avtobus. Pred dnevi se je primerilo tole: Bila je sobota in iz Kopra sta vozila proti Knežaku dva avtobusa. Do Obrova sta se že tolikanj izpraznila, da je od tu naprej lahko vozil en sam avtobus. V ponedeljek zjutraj so pa ljudje v Obrovu zamažali dodatnega avtobusa in niti za stalne potnike z mesečnimi vozovnicami ni bilo prostora. Ničkoliko delovnih ur je bilo zaradi tega zamujenih! Vprašanje se postavlja samo po sebi: če podjetje uvidi, da je potreben dodatni avtobus za eno smer, zakaj bi potemtakem ne bil prav tako potreben tudi za obratno? Mimorede pa še tole: med potniki je največ šolske mladine in ti v navalu zasedejo vse se sedeže, stari in onemogli ljudje morajo pa stati. O tem bi morali razmisлити tudi vzgojitelji v naših šolah. Ura »dostojnega vedenja« na teden bi prav gotovo ne obremenjevala učiteljskega kadra. D. G.

Tovariš urednik,

Danes spada ples v splošno izobrazbo vsakega človeka in je neke vrste kulturna zabava. Seveda dokler plešemo kulturno. Zato nikakor ni vseeno, če se po plesišču le prerivamo in divjamo ali pa plešemo pravilno in estetsko. V drugem primeru je ples prijeten in ga je tudi lepo opazovati. Tedaj ni videti od vročine zabuhlih in potnih obrazov, ker pač plesalci plešejo pravilno in porablajo za svoje kretnje čim manj napora. Razlika je, če plesalec plesalki pobalinsko požvižga ali pa jo lepo, vljudno prosi za ples. Prav je tudi, da se pleše na plesišču v primerni obleki.

Vse to sicer zelo lepo zveni, toda tega se je treba tudi neke naučiti. Kje? V plesni šoli, oziroma pri plesnem tečaju. Kljub temu, da Koper nikakor ni nepomembno mesto, saj postaja iz dneva v dan pomembnejše središče Slovenskega Primorja in narašča tudi število njegovega prebivalstva, Koper še ne premore plesne šole. Mladinskih plesov dobesedno ni, kadar pa so, je vprašanje, če je to sploh ples in ali je takšna prireditev mladini primerna. Napačno bi bilo, če bi dejali, da ples sploh ni potreben. Zelo je nerodno, priti v družbo in sedeti kot kisa kumarica zaradi manjvrednostnega kompleksa, ker ne znaš plesati. Prav tako pa je žalostna tudi slika, ki jo nudijo po plesiščih pogumni samouki z nekulturnimi plesnimi »kreacijami«.

Mnogo mladine v Kopru si plesne šole že dolgo želi in bo toplotno hvaležna tistemu, ki bo kaj ukrenil. Kdor bo to storil, bo prispeval h kulturni družabnosti in — če hočete — tudi k vzgoji naše mladine. H. P.

Razpravljali so tudi o ureditvi vzornega sadovnjaka.

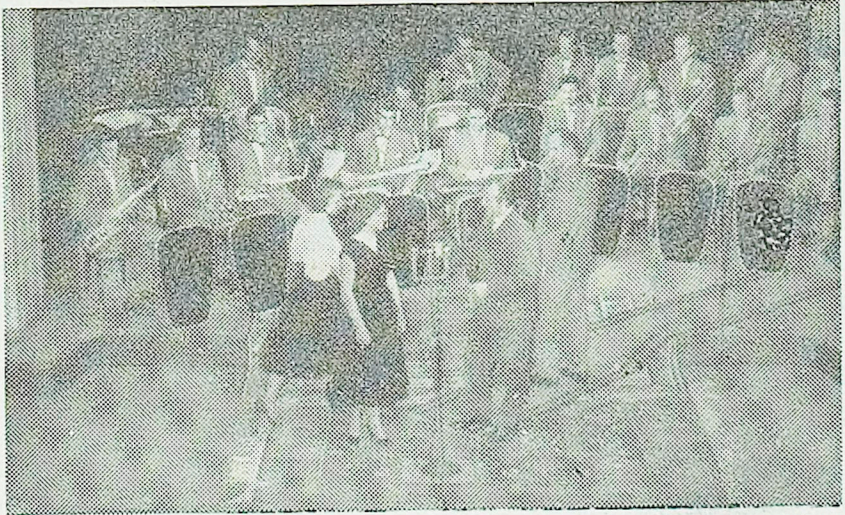
V zvezi z obnovo sadovnjakov so sklenili, da bodo morali vsi pododbori kmetijske zadruge v sodelovanju z drugimi množičnimi organizacijami prepričevati kmete, predvsem pa člane zadruge, da je nujno zasadiť sadna drevesa tam, kjer so za to pogoji. Izvajanje tega programa bo nedvomno pospešilo gospodarski razvoj teh krajev, saj je sadjarstvo razen živinoreje njihova najbolj donosna kmetijska panoga. G. B.

Veliko povpraševanje po Tomosovih izdelkih

Če obiščete prodajni oddelk v Tomosu, se lahko prepričate, da so že danes zahteve trga znatno večje od proizvodnje. Tako na primer ne more podjetje Slovenija-Avto v Ljubljani zadovoljiti okrog 150 naročnikov motornih koles raznih tipov, ki so jih že plačali. Razen teh pa je še okrog 500 interesentov za mopede. Prodajalna TAM v Mariboru čaka na dobavo 56 motornih koles, ki jih ima že razprodane.

Lahko bi kdo rekel, da so interesi ljudi z izrednimi dohodki. Vendar temu ni tako. Večina so delavci in nameščenci, ki potrebujejo vozila za opravljanje svoje službe na terenu. So pa brez dvoma med njimi tudi taki, ki znajo družiti koristno s prijetnim: čez teden bi jim motor služil za opravljanje službe, za prevoz od več ali manj oddaljenega stanovanja do delovnega mesta, ob nedeljah pa

Solistka Ahačičeva poje ob spremstvu kvarteta pesem Iva Robiča: »Lahko noč.« Orkester je vodil Bojan Adamič



V soboto zvečer je v Kopru na prvi letošnji koncertni prireditvi Radia nastopil plesni orkester Radia Ljubljane, ki je pod vodstvom Bojana Adamiča in ob sodelovanju solistov predvajal spored zabavne in plesne glasbe.

Na sliki Majda Ahačičeva, ki je ob tej priložnosti imela na koprskih gledaliških deskah svoj prvi nastop.

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · SAH

OB OBČNEM ZBORU KOPRSKEGA »NAUTILUSA«

Osrednje vprašanje — Čolnarne in vaditeljski kadri

V nedeljo je bil v Kopru redni občni zbor veslaškega kluba »Nautilus«. Na njem so se pogovarjali o delu v preteklem letu in sprejeli več sklepov za razvoj tega športa ob slovenski obali. V naslednjem vam bomo nanašali nekaj glavnih problemov, s katerimi se bore tukajšnji veslaški klubi.

Veslaštvo je med najpomembnejšimi športnimi panogami v koprskem obalnem pasu. Od sedmih klubov v Sloveniji so trije v obalnem pasu (»Boris Kidrič« Piran, »Izola« in »Nautilus« Koper). Po številu članstva je na prvem mestu Izola z 90 člani, Koper in Piran pa jih imata po 60. Vsekakor bi lahko število veslačev še povečali, če bi dobili klubi večjo podporo za ureditev čolnarn in drugih prostorov. Koprski veslači imajo čolnarno, ki je bolj podobna kaki šrambi, podoben pa je položaj tudi v Piranu.

Zelo pereče je tudi vprašanje vaditeljskega kadra. Vsi trije klubi imajo le malo izkušenih članov, ki bi jih lahko usposobili za trenerje. Nekaj so jih sicer usposobili na nedavnem instruktorskem tečaju v Izoli, toda to število je premajhno, da bi lahko klubi resno posegli v borbo na kvalitetnejših tekmovanjih. Zato bo treba v prihodnje

prav temu vprašanju posvetiti več skrbi.

Glede na število članstva je plovni park zelo pomanjkljiv. Klubi razpolagajo le z majhnimi čolni, po večini s četverci. Seveda je obnavljanje plovnega parka povezano s precejšnjimi stroški. Sami klubi se ne morejo vzdrževati in so odvisni od dotacij občin. Bilo pa bi prav, če bi bili pri iskanju sredstev bolj samoiniciativni in si pomagali z različnimi prireditvami.

Posebno skrb bo treba posvetiti množičnosti. Članstvo sestavlja v glavnem študentska mladina, medtem ko je delavska mladina zelo slabo zastopana. V zvezi s tem bodo drugo leto organizirali veslaški tečaj za člane sindikalnih podružnic, predvsem pa za delavsko in kmečko mladino.

ŠTEKARJEVA OSVOJILA ŽENSKO PRVENSTVO GORIŠKEGA OKRAJA

V Ajdovščini so se dne zaključili prvi turnir za žensko šahovsko prvenstvo goriškega okraja. Prvo mesto je osvojila Beti Štekarjeva iz Ajdovščine z desetimi točkami. Drugo mesto je zasedla Nada Šavlijeva iz Idrije s 7 in pol točke, tretja pa je bila Cvetka Amrožičeva iz Ajdovščine s 7 točkami.

Naslednji mesti sta zasedli Ludvika Skokova iz Idrije s 6 in pol točke in Minka Pretnarjeva iz Tolmina s 6 točkami.

NAMIZNI TENIS

Prijateljsko srečanje med ekipo garnizona JLA iz Ajdovščine in namizno-teniškim klubom iz Nove Gorice v Ajdovščini se je zaključilo z zmago Novogoričanov. V individualnih srečanjih so zmagali gostje z 20:5, igro parov pa so odločili z 2:1 v svojo korist.

ODBOJKA

ILIRSKI BISTRICI NI USPELO

V nedeljo so bile v Ljubljani kvalifikacijske tekme za vstop v I. republiško odbojgarsko ligo. Nastopili so »Poštar« kot prvak ljubljanske skupine, »Maribor« kot prvak mariborske skupine in »Partizan« Ilirska Bistrica kot prvak Primorske. Mlado moštvo Ilirske Bistrice ni bilo kot rutiniranim nasprotnikom in je obe srečanja kljub borbeni in požrtvovalni igri izgubilo.

Vsekakor bo potrebno prihodnje leto misliti na strokovno pomoč primorskim odbojgarskim ekipam, ki so bile doslej prepuščene same sebi in v posameznih primerih celo ovirane pri svojem delu. To velja zlasti za ekipo Anrovega, ki ni mogla dobiti niti najmanjše podpore, da bi odigrala kvalifikacijsko tekmo za naslov prvaka Primorske. Tako je zmagala Ilirska Bistrica brez borbe (p.f.).

Rezultati nedeljskih kvalifikacijskih tekem, v katerih je zmagal ljubljanski »Poštar«, so naslednji:

Poštar—Ilirska Bistrica: 3:0 (15:5, 15:12, 15:3)

Poštar—Maribor: 3:0 (15:10, 15:7, 15:2)

Maribor—Ilirska Bistrica: 3:1 (15:6, 15:6, 15:9)

TURNIR V IDRIJI

Konec oktobra je priredilo ŠD Rudar odbojgarski turnir, ki se ga je udeležilo 6 moštev. Vsekakor je to dokaz, da je v Idriji odbojka zelo razvita in da bi se lahko vsaj eno moštvo ob marljivem in sistematičnem treningu plasiralo v višje tekmovanje.

Na turnirju je zmagalo moštvo I. gimnazije pred Taborniki, Rudarjem, Gostarsko šolo, Vajensko šolo in Partizanom.

OBJAVI

Društvo stenografov in strojepiscev v Kopru obvešča svoje člane in druge zainteresirane, da bo s 15. novembrom odprlo začetniški tečaj za stenografijo. Prijaviti se je na Trgovinski zbornici v Kopru.

Avtomoto društvo Koper sklicuje za nedeljo ob 9. uri dopoldne sestanek vseh članov. Na sestanku, ki bo v društvenih prostorih, bo poročilo o dosedanjem delu ter razprava o proslavi 29. novembra. Predviden je tudi nov tečaj za voznike motornih vozil.

MALI OGLASI

ABSOLVENTKA Ekonomske srednje šole se želi zaposliti. Znanje stenografije in strojepisja. Pogoj stanovanje. Podreberšek Nežika, Pekarniška 8, Izola.

OD KMETIJSKE ZADRUGE v Počbeh od Kopa je bila izgubljena črna nova aktovka z dvema pari čevljev dne 6. 11. 1956. Pošten najditelj se prosi, da proti nagradi najdene predmete vrne v upravo Slovenskega Jadrana v Kopru.

Barba Vane pravi...

V kavarni Loggia, prav v Kopru, so te dni praznovali skromen jubilej. Preteklo je namreč okroglo število dni, odkar se je strnišče zamašilo in seveda ostalo zamašeno. To velja praznovati, so rekli. Razen požrtvovalnega oseba so bili povabljeni tudi nekateri gostje, ki so kljub prijetnim duhovnim ves čas redno obiskovali kavarno. Upravnik jih je ob tej priložnosti nagradil za res občudovanja vredno vztrajnost.

Svoj čas sem že pisal o tem, da je v Kopru premalo trgovin s sadjem in zelenjavo. Takrat sem tudi opozoril javnost na nepregledne posledice te ugotovitve. Zdaj se moja predvidevanja uresničujejo. Zaradi preza-postenosti osebje v poslovalnicah kmetijske zadruga ni in ni moglo skrbeti še za red in snago. Prodajalci so si najbrž precej prizadevali, a kaj, če ni bilo časa. Da bi to uredili, so organi sanitarne zaprli nekaj lokalo-va za nedoločen čas. Zdaj bodo prodajalci bolj prosti in upamo, da

bodo nekoliko počistili pred in za svojim pragom.

Ne bi bilo napak, če bi se pomenili tudi o tisti črvi slani, ki je specialiteta nekaterih izolskih špecerij. Vendar mislim, da to ni tako velik problem, da ga ne bi mogli urediti sami Izolčani. Če res ne bo šlo drugače, bom še kdaj omenil to zadevo. Za zdaj pa mislim, da bo to dovolj. Bomo pa zato zaorali s kozinskimi peki. Zadnjič se mi je namreč primerilo, da sem v restavraciji Jadran dobil v kruhu kar lep kosček vreče, ki je nisem prav nič potreboval. Razumljivo je, da restavracija ni kriva, pač pa so se mi zasmilili peki: fantje, kam boste prišli, če boste tako širokogrudno delili tekstil pri teh cenah, ki jih ima. Saj vas bo moral vzeti vrag! Priporočam, da bolj varčujete. Prav zares.

Poznate tisto pravljico o mački, ki je varovala klobaso? Prav takšna mačka je zaposlena v Tovarni mesnih izdelkov v Postojni. Njena naloga je

Tedenska prometna kronika

V zid se je zaletel

Zaradi slabih zavor in neprimerne vožnje na spolzki cesti se je prejšnji teden zaletel v občestni zid na ovinku nad Portorožem Rudolf Mlač z avtomobilom gostinskega podjetja »Helios« iz Portoroža. Na avtomobilu so ocenili za okrog 50.000 dinarjev materialne škode.

Pokrov motorja mu je zakril preglednost

V bližini Izole se je med vožnjo dvignil pokrov motorja osebnega avtomobila, ki ga je upravljal Sergij Zakinja iz Trsta. Pokrov nad motorjem avtomobila je onemogočil vozniku preglednost. Zavozil je v obcestno drevo na levi strani ceste. Sergij Zakinja je dobil lažje telesne poškodbe, sopotnik Peter Sodomako pa je bil teže poškodovan.

Prometne znake je treba upoštevati

V nedeljo popoldne je Viljem Frluga iz Plavij neprevidno vozil skozi križišče v Izoli in trčil z osebnim avtomobilom. Frluga je dobil teže telesne poškodbe.

Vinjen šofer

V četrtek popoldne je vozil poklicni voznik podjetja »Riba« iz Izole Marjan Kjaerl iz Skoflj proti Kopru in zavozil v varnostni otok na križišču v Skočjanu. Matijo Cunderja in njegovo ženo Lilijano je pri trčenju z njima huje poškodoval. Lilijana Cunder ima zlomljeni nogi. V izolski bolnišnici so ji morali zaradi hude poškodbe odrezati desno nogo pod kolenom, njen mož Matija pa je dobil pretres možganov.

S kolesa je padel

Anton Hubat iz Martinjaka pri Cerknici je padel s kolesa med Postojno in Planino. Dobil je težje poškodbe, prepejalji so ga v vipavsko bolnišnico. Komisija je ugotovila, da je bila vzrok padca vinjenost.

Vol se je splašil

Na cesti med Tomajem in Dutovljami se je splašil vol in se z vozom spustil v dir. Voznik Slavko Gomičelj je pri tem padel z voza in dobil lažje telesne poškodbe.

Zaradi neprevidnosti je zavozil v nasip

Na križišču v Divači je zavozil zaradi prehitre vožnje v nasip Dušan Furlan iz Trsta. Njegov sopotnik Franc Prais iz Ljubljane je pri tem dobil težje telesne poškodbe. Škoda na avtomobilu so ocenili na okrog 30 tisoč dinarjev.

Nepreviden skok na avtomobil

V torek popoldne je med Senožčami in Divačo hotel skočiti na tovarnjak, ki je že vozil, delavec gradbišča ceste Ahmet Ajhić. Skok na tovarni avtomobil se mu ni posrečil. Padel je in dobil težje poškodbe na glavi. Ponesrečenega Ajhića so odpeljali v vipavsko bolnišnico.

Zavozil je v zid in ni prijavil nezgode

V soboto zvečer je nad Portorožem zavozil v občestni zid voznik-amater Janko Vidovič. Preiskava je ugotovila, da je bil vinjen. Škoda na avtomobilu, ki je last podjetja »Slavica« Koper, je bila ocenjena na okrog 150 tisoč dinarjev. K sreči pa potniki, ki so bili z Vidovičem v avtomobilu, niso bili poškodovani. Po nesreči voznik ni prijavil trčenja pristojnim prometnim organom, temveč je zapeljal vozilo v mehanično delavnico. Da bi se izognil kaznovanju zaradi prometne nezgode, je skušal dokazovati vzrok nesreče z okvaro na krmilu s tem, da je premaknil vijak na krmilu.

ČLANI SZDL!

Naročajte, berite in širite svoje glasilo »Slovenski Jadran«, ki Vas izpno obvešča o dogodkih doma in po svetu!

sicer odgovarjajoča, ker ima na skrbi razen klobas tudi mortadelo in še celo vrsto drugih mesnih izdelkov. Baj se je zelo dobro obnesla, zlasti pri poskušanju. Zdaj upa, da jo bodo postavili za kontrolorja proizvodov. Vsem hišnim lastnikom, ki bi se radi znebili najemnikov in podnajemnikov, priporočam, naj se za nasvete obrnejo na prijaznega hišnega lastnika Romiha, stanujočega v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Ker z dosegljivimi ukrepi — prepoved uporabe stranskih prostorov in podobno — ni mogel zločiti živcev svojih strank, je začel te dni izvajati pritisk na vsej fronti. Med drugim je zazidal dimnik, kar je nedvomno zelo učinkovit ukrep.

Po vsem tem letanju gor in dol po naši lepi Primorski ni čudno, če sem se želel odpotiti. Tako sem v Begunjah pri Cerknici zavil v gostilno in naročil brizgance. Gostilničarju pa se je menda zadelo, da že malce predolgo žulim tisti svoj »šprica«. Meni sicer ni nič rekel, pač pa sem ga dobro slišal, kako je pri sosednji mizi odločno povedal, da »še tolik ne zapijete, da bi b'lo za luč«. Nazadnje ima mož prav. Če si v oštariji, pij. Saj to ni čitalnica!

Tako pravim tudi jaz in vas lepo pozdravljam

Vaš Vane.

Radio KOPER

NEDELJA, 11. novembra:

8.00 Domače vesti in objave — 8.20 Kmetijska oddaja — 14.00 Glasba po željah — 15.15 Vesti — 15.20 Z mikrofonom po Primorski: Med Čiči in Brkinci — 15.40 Odmevi pod Nanosom: Nastop mladinskega zbora gimnazije v Ajdovščini.

PONEDELJEK, 12. novembra:

7.15 Domače vesti — 7.25 Deset minut ritma — 7.35 Tri jutranje popevke — 7.45 Kolesar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Pol ure ponedeljkovih popevk — 14.15 Domače vesti — 14.20 Ponedeljkov športni pregled — 14.30 Zabavna glasba, objave in reklame — 14.40 To smo izbrali v naši diskoteki...

TOREK, 13. novembra:

7.15 Domače vesti — 7.25 Deset minut ritma — 7.35 Tri jutranje popevke — 7.45 Kolesar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Tisoč in en takt... (pisan spored orkestralne in solistične glasbe) — 14.15 Domače vesti — 14.20 Naše gospodarstvo — 14.30 Ali poznate te jugoslovanske narodne pesmi.

SREDA, 14. novembra:

7.15 Domače vesti — 7.25 Deset minut ritma — 7.35 Tri jutranje popevke — 7.45 Kolesar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Ritmi in pevc od tu in tam — 14.15 Domače vesti — 14.20 Kulturni dogodki na Primorskem — 14.30 Zabavna glasba, objave in reklame — 14.40 Predstavljam vam kvintet »Niko Stritof«.

ČETRTEK, 15. novembra:

7.15 Domače vesti — 7.25 Deset minut ritma — 7.35 Tri jutranje popevke — 7.45 Kolesar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Naš operni četrtek: Odlomek iz II. dejanja Verdijeve opere »Traviata« — Ljubavni duet iz Puccinijeve opere »Madame Butterfly« — 14.15 Domače vesti — 14.20 Glasba po željah.

PETEK, 16. novembra:

7.15 Domače vesti — 7.25 Deset minut ritma — 7.35 Tri jutranje popevke — 7.45 Kolesar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Ugani z nami, kaj je to? — 14.15 Domače vesti — 14.20 Zapisniki našega reporterja — 14.30 Zabavna glasba, objave in reklame — 14.40 Parada ritmov in popevk.

SOBOTA, 17. novembra:

7.15 Domače vesti — 7.25 Deset minut ritma — 7.35 Tri jutranje popevke — 7.45 Kolesar — 13.30 Vesti in pregled tiska — 13.45 Za konec tedna: ritem — 14.15 Domače vesti — 14.20 Zivljenje ob našem morju — 14.30 Zabavna glasba, objave in reklame — 14.40 Slovenske narodne pesmi.

Gledališče SLOVARIMORJA

MAREZIGE — nedelja, 10. novembra, ob 20. uri Alfred Gehri: SESTO NADSTROPJE.

KOPER — torek, 13. novembra, ob 20. uri Rado Pregarc: SAGRA. Gostovanje SNG iz Trsta. Red A in izven.

KOPER — sredo, 14. novembra, ob 15. uri Rado Pregarc: SAGRA. Gostovanje SNG iz Trsta. Red mladinski in izven. Ob 20. uri Rado Pregarc: SAGRA. Red B in C in izven.

OPOMBA: Uprava Gledališča Slovenskega Primorja v Kopru poziva abonente reda C, naj dvignejo vstopnice za predstavo SNG iz Trsta dne 14. novembra v pisarni gledališča najkasneje v torek, 13. novembra, do 12. ure.

Kino

KOPER: 9., 10. in 11. novembra ameriški film KRALJICA KRISTINA; 12. in 13. novembra ameriški film DOMISLJAVI KAPITAN; 14. in 15. novembra ameriški barvni film CENA SLAVE.

IZOLA: 10. in 11. novembra češki barvni film JAN HUS; 12. in 13. novembra ameriški barvni film CENA SLAVE; 14. novembra avstrijski film VELIKI VALCEK; 15. in 16. ameriški film KRALJICA KRISTINA.

PIRAN: 10. in 11. novembra ameriški barvni film CENA SLAVE; 13. in 14. novembra ameriški film KRALJICA KRISTINA; 15. in 16. novembra ameriški barvni film GENERALNI INŠPEKTOR.

PORTOROŽ: 9. novembra ameriški film DOMISLJAVI KAPITAN; 11. novembra ameriški barvni film MOSTISČE; 12. novembra jugoslovanski film ZLI DENAR; 14. novembra ameriški barvni film MOGAMBO.

DEKANI: 10. novembra ameriški barvni film DVORIŠČNO OKNO; 11. novembra angleški film POT DO PLEMSTVIA.

ŠMARJE: 10. novembra ameriški barvni film MOSTISČE; 11. novembra ameriški film KLIC DIVJINE; 14. novembra jugoslovanski film ZLI DENAR.

SKOFIJE: 10. novembra jugoslovanski film ZLI DENAR; 11. novembra ameriški barvni film DVORIŠČNO OKNO; 14. novembra ameriški film DOMISLJAVI KAPITAN.

SECOVLJE: 10. novembra ameriški film KLIC DIVJINE; 11. novembra jugoslovanski film ZLI DENAR; 15. novembra ameriški film DOMISLJAVI KAPITAN.

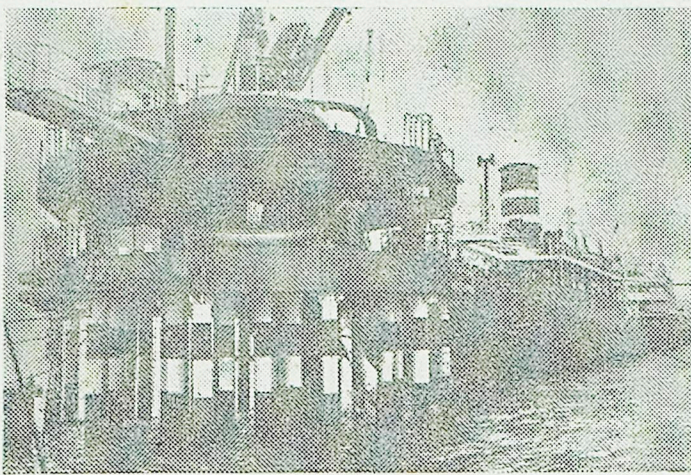
POSTOJNA: 9., 10. in 11. novembra ameriški barvni film DVIGNI ZAVES; 13. in 14. novembra ameriški barvni film PETER PAN.

Triglav	9	7	1	1	34:12	15
Krim	9	5	3	1	23:10	13
Grafičar	9	6	1	2	23:14	13
Slovan	9	4	2	3	19:7	10
Tržič	9	4	1	4	16:19	9
Nova Gorica	9	3	2	4	24:19	8
Izola	9	3	1	5	20:24	7
Ilirija	9	3	1	5	12:19	7
Mladost	9	1	2	6	11:23	4
Branik	9	2	0	7	16:43	4

Brez teže

Ze pred časom se je posrečilo premagati težnost. Toda to samo v laboratorijih, kjer so ugotavljali, kako se počuti človek v takšnih pogojih. Zdaj so pa prvi piloti na reaktivnih letalih dosegli enake pogoje pri svojih poletih. Znano je namreč, da topovska krogla izgubi svojo težo v določenem hipu, ko potuje po svoji paraboli. Isto se zgodi z letalom, če je le dovolj hitro in leti po enaki krivulji. Neki ameriški pilot je to poskušal. Ko je dosegel potrebno hitrost, je ustavil motorje in

letalo je začelo opisovati krivuljo. Pri tem se je svinčnik, ki je prosto ležal na plošči za instrumente, nenadoma dvignil in lebdel v zraku, kot da ga drži nevidna sila. Vsi predmeti v letalu so postali breztežni. Pilot je opisal svoje občutke in dejal, da je najprej dobil vtis, da pada v globoko brezno, nato pa mu je glava postala neznansko težka in začel je izgubljati sposobnost orientacije. S poslednjimi močmi je izravnal letalo in zavil iz območja breztežnosti. Eksperiment je zelo poučen, saj odkriva težave, ki jim bo človeški organizem komaj kos. Računajo, da bo prav vprašanje težnosti najtežje rešiti pri poletih izven območja Zemljine gravitacije.



Da bi razbremenili pristanišče, so v bližini Ravenne v Italiji zgradili umetni otok. Namenjen je petrolejskim ladjam in leži šest kilometrov od obale na 33 metrov dolgih jeklenih stebrih, ki so zabiti v morsko dno. Na otoku so veliki rezervoarji in v nje ladje izkrcajo svoj tovar. Nafto nato črpajo po debelih ceveh, ki so položene po morskem dnu, v rezervoarje na obali. Umetni otok ni le uspeh sodobne tehnike, ampak pomeni hkrati posrečeno rešitev vprašanja varnosti pri izkrcavanju tekočih goriv ter čistoče v pristanišču.

DOSEGLI SO HITROST SVETLOBE

Predsednik odseka za jedrno fiziko na kalifornijskem tehnološkem inštitutu je sporočil javnosti, da se jim je posrečilo doseči hitrost svetlobe. S pomočjo močnega pospeševalca so spravili v gibanje elektrone, da so dosegli hitrost 299.338 km na sekundo. Hitrost svetlobe je sicer nekoliko večja — 299.858 km na sekundo — vendar je to tako malo, komaj 2 tisočinki več, da praktično ne pomeni ničesar.



ATOMSKA SVETLOBA

V Franciji so začeli izdelovati atomske svetilke. To so okrogle ploščice različnih premerov, pokrite s plastjo radioaktivnega stroncija, ki so mu dodali še neke posebne snovi. Te ploščice so vir tako imenovane mrzle svetlobe, ki je dovolj močna, da osvetli predmete do dve sto metrov oddaljenosti. Svetloba je zelenkaste barve, vendar jo lahko spremeni v navadno belo svetlobo.

PTICE »GOVORIJO« VEČ JEZIKOV

Nedavno so francoski in ameriški orintologi naredili zanimiv poskus: na magnetofonski trak so posneli glasove ameriških in francoskih vran. Ko so potem predvajali vresčanje ameriških vran francoskim kolegicam, se te sploh niso zmenile za »razgovor«. Medtem pa so takoj reagirale, ko so začeli predvajati glasove francoskih vran. Prav tako so se obnašale tudi ameriške vrane. Na podlagi tega eksperimenta sklepajo, da se tudi ptice iste vrste na različnih krajih sporazumevajo z različnimi glasovi in torej »govorijo« več jezikov.

Ta kopač je zaposlen na dnevnem kopu v nekem nemškem premogovniku. Imenujejo ga Mamut, po največji živali, ki je kdaj žive-la na zemlji. To ime spričo ogromnih razmer, ki jih ta stroj ima, popolnoma zasluži. Bager je namreč 200 metrov dolg in 50 metrov visok. Njegove čeljusti — kolo s premerom 16 metrov — izkop-lje v enem dnevu 100.000 ku-bičnih metrov materiala. Po-ganja ga 116 elektromotorjev.



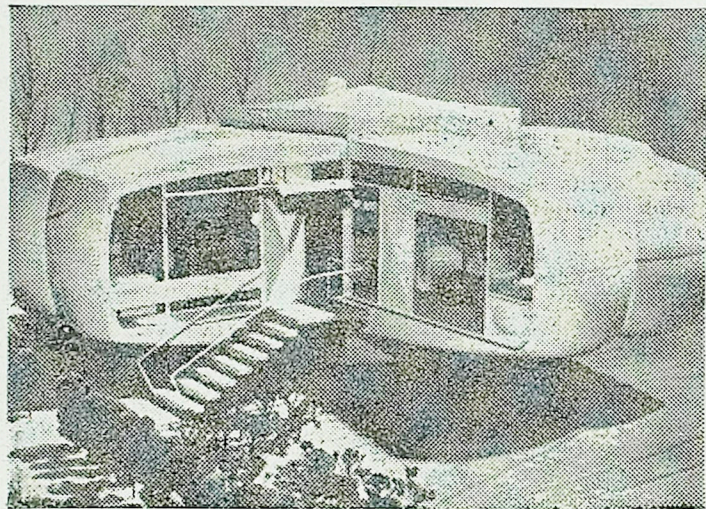
Potresi so strašnejši

Ko slišimo govoriti o atom-skih in vodikovih bombah ter o njihovi strahoviti raz-diralni moči, si pač težko zamišljamo nekaj silnejšega in strašnejšega. Pa vendar je. In to prav navaden naravni pojav, ki ga vsi pozna-mo — potres. Ze nič kaj po-sebno hud potres je močnejši od eksplozije povprečne at-omske bombe. Vsi potresi pa, kar jih naša Zemlja do-

živi v enem samem letu, raz-vijejo skupaj več moči kot eksplozija 4 milijonov atom-skih bomb. Seveda ne sme-mo pozabiti, da se mnogi potresi nekako zadušijo v notranjosti Zemljine skorje in da delujejo navadno na široko področje, medtem ko se razdiralna moč atomske eksplozije osredotoči na raz-meroma majhno površino in je zato, vsaj na videz straš-nejša.



Helikopterji se vse bolj uve-ljavljajo pri iskanju rud. Z njimi ne iščejo samo urana, ki ga je zaradi njegove ra-dioaktivnosti razmeroma la-hko najti z Geigerjevim šte-vcem, ampak tudi druge rud-nine. Če iščejo železo ali druge kovine, ki delujejo na magnetno polje, spustijo iz helikopterja vrv, na kateri je obesen občutljiv magne-tometer. Ta registrira prisot-nost določenih kovin. Prav tako lahko z isto pripravo ugotovijo tudi prisotnost mi-neralnih olj. Seveda je takš-no iskanje bolj površno in orientacijsko, vendar zelo olajša delo zlasti na težko prehodnih področjih.



Nič več ogromnih raz-lik med potresi in eksplozijami se stanovanjci počutijo kot v kletkah! Tako pravijo sodobni arhitekti, ki so na nedavni razstavi v Los Angelesu pred-stavili javnosti model »hiše bodočnosti«. Lična hišica — za naše pojme morda nekoliko čudnih oblik



— Zdaj vidiš, očka, kam pride glasba!

Takšna je bila po mnenju znanstvenikov evolucija, ki se je pred davnimi časi odigrala v živalskem svetu. Slika prikazuje različne stopnje prehoda rib v dvoživke. Na njej lahko vidimo, kako so se plavuti pretvarjale v noge in kako so živali spre-mi-jale svojo zunanjo obliko. Risbo so naredili na podlagi proučevanj okostij teh prve-bižnih živali.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

26

POSLOVENIL RADO BORDON

»Ne morem postiljati,« je rekla ženska. »Posteljina je zaklenjena.«
Nisem ji odgovoril.
»V mojem žepu imama denar,« sem rekel vratarju. »V žepu, ki je zapet z gumbom.«
Vratar je vzel ven denar. Bolničarja sta stala poleg postelje s čepico v rokah.
»Dajte vsakemu po pet lir, pet pa obdržite zase! Dokumente imam v drugem žepu. Lahko jih izročite bolničarki.«
Bolničarja sta pozdravila in se zahvalila.
»Zbogom,« sem rekel. »In lepa hvala.«
Vnovič sta pozdravila in odšla.
»V teh papirjih,« sem dejal bolničarki, »je popisan moj primer in dosedanje zdravljenje.«
Ženska je vzela dokumente in jih pogledala skozi naočnike. Bili so trije dokumenti in bili so zganjeni.
»Ne vem, kaj naj storim,« je rekla. »Ne znam brati italijansko. Brez zdravnikovih navodil ne morem ničesar storiti.«
Začela je jokati in je vtaknila dokumente v žep svojega predpasnika. »Ali ste Američan?« me je vprašala jokaje.
»Da. Prosim, položite dokumente na mizo poleg postelje.«
V sobi je bilo temno in hladno. Ležal sem na drugem koncu sobe lahko videl veliko ogledalo, vendar nisem mogel videti, kaj se zrcali v njem.
Vratar je stal ob postelji. Bil je lepega obraza in prav ljubezeniv.

»Lahko greste,« sem mu rekel. »Tudi vi lahko odidete,« sem dejal bolničarki. »Kako vam je ime?«
»Gospa Walker.«
»Lahko odidete, gospa Walker. Menim, da bom lahko zaspal.«
Ostal sem sam v sobi. Bila je hladna in ni zavdajala po bolnišnici. Zimnice so bile trde in udobne. Ležal sem nepremično in sem komaj dihal. Bil sem srečen, da bolečine ponehujejo. Čez nekaj časa sem si zaželel požirek vode; odkril sem gumb na vrvi pri postelji in sem pozvonil, toda nihče ni prišel. Potem sem zaspal.
Ko sem se prebudil, sem pogledal okoli sebe. Skozi zastore je prihajala v sobo sončna svetloba. Videl sem veliko omaro, gole stene in dve stolici. Moje noge v umazanih ovojih so molele iz postelje. Pazil sem, da jih ne bi premaknil. Bil sem žejan, segel sem po zvonceu in pritisnil na gumb. Slišal sem, kako se vrata odpirajo, in pogledal, kdo prihaja. Bila je bolničarka. Bila je mlada in ljubka.
»Dobro jutro,« sem dejal.
»Dobro jutro,« je rekla in pristopila k postelji. »Zdravnika nismo mogli najti. Odšel je v Lago di Como. Nihče ni vedel, da dobimo pacienta. Sicer pa, kaj vam je?«
»Ranjen sem. V noge in v stopalo, pa tudi glavo imam poškodovano.«
»Kako se počutite?«
»Henry. Frederic Henry.«
»Umila vas bom. Toda z ovojci ne moremo ničesar storiti, dokler ne pride zdravnik.«
»Je Miss Barkley tu?«
»Ne. Tu ni nikogar, ki bi se tako pisal.«
»Kdo je bila ženska, ki se je jokala, ko sem prispel sem?«
Bolničarka se je nasmehnila.
»To je gospa Walker. Imela je nočno službo, pa je zaspala. Ni pričakovala nikogar.«
Medtem ko sva se pogovarjala, me je slačila, in ko sem bil ves slečen, razen ovojcev, me je zelo pazljivo in obzirno umila. Umivanje mi je močno prišlo. Tudi glavo sem imel povito, toda umila mi jo je vsenaokrog ovoja.

»Kje ste bili ranjeni?«
»Na Soči, severno od Plav.«
»Kje je to?«
»Severno od Gorice.«
Opazil sem, da ji nobeden izmed teh krajev ne pove prav nič.
»Vas hudo boli?«
»Ne. Zdaj ne več tako močno.«
Vtaknila mi je v usta termometer.
»Ita lajgnavtk ajoj!« Ne a3,iv ā dgov dgov mlh mlhwö
»Italijani ga vtikajo pod pazduho,« sem dejal.
»Nikar ne govorite!«
Ko je vzela spet termometer, je pogledala nanj in ga stresla.
»Kakšno temperaturo imam?«
»Ni nujno, da bi to vedeli.«
»Povejte mi, kakšno.«
»Skoraj popolnoma normalno.«
»Nikoli nisem imel mrzlice. Tudi noge imam polne starega železa.«
»Kaj hočete reči s tem?«
»Polno so drobcev od min, starih vijakov, zakovic in podobnih reči.«
Zmajala je z glavo in se nasmehnila.
»Če bi imeli v svojih nogah kakršnakoli tuja telesa, bi dobili vnetje in bi morali imeti mrzlico.«
»Prav,« sem rekel. »Videli bomo, kaj bo prišlo ven.«
Odšla je iz sobe in se vrnila s staro bolničarko, s katero sem se bil srečal zjutraj.
Medtem ko sem ležal, sta mi postiljali skupaj. To se mi je zdelo nekaj čisto novega in vprav čudovito ravnanje.
»Kdo je vaš šef?«
»Miss Van Campen.«
»Koliko bolničark je tu?«
»Samo dve.«
»Kaj ne bo drugih?«
»Nekaj jih še prihaja.«
»Kdaj bodo dospele?«
»Ne vem. Bolnik ne bi smel toliko spraševati.«